

การวิเคราะห์วิธีการสอนภาษาฝรั่งเศสในชั้นเรียนระดับอุดมศึกษา สิริจิตต์ เดชมรรชัย^{1*} และเพ็ญพรรณ ทิพย์คง²

¹ คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ประเทศไทย

² คณะศึกษาศาสตร์และศิลปศาสตร์ สถาบันเทคโนโลยีแห่งสุวรรณภูมิ ประเทศไทย

An Analysis of French Teaching Methods in University-Level Classes

Sirajit Dejamonchai^{1*} and Penphan Thipkong²

¹ Faculty of Liberal Arts, Thammasat University, Thailand

² Faculty of Education and Liberal Arts, Suvarnabhumi Institute of Technology, Thailand

Article Info

Research Article

Article History:

Received 1 May 2021

Revised 19 June 2021

Accepted 19 June 2021

คำสำคัญ

วิธีการสอนภาษาต่างประเทศ

ภาษาฝรั่งเศสในฐานะ

ภาษาต่างประเทศ

ผู้สอนระดับอุดมศึกษา

Keywords:

Foreign Language

Teaching Methods

French as a Foreign

Language

Instructors at Universities

Level

บทคัดย่อ

แนวคิดและระเบียบวิธีการสอนภาษาฝรั่งเศสในฐานะภาษาต่างประเทศมีวิวัฒนาการมาอย่างต่อเนื่อง ส่วนการนำไปใช้ในการปฏิบัติการสอนนั้นยังคงเป็นประเด็นปัญหาที่ควรศึกษาว่าผู้สอนมีวิธีการสอนในชั้นเรียนภาษาฝรั่งเศสอย่างไร และมีปัจจัยอะไรที่จะอธิบายเหตุผลการใช้วิธีการสอนนั้น ๆ บทความวิจัยนี้จึงมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและวิเคราะห์วิธีการสอนภาษาฝรั่งเศสในชั้นเรียนในมหาวิทยาลัยในประเทศไทย โดยมีกลุ่มตัวอย่างที่เลือกมาแบบเฉพาะเจาะจงประกอบด้วยผู้สอนรายวิชาภาษาฝรั่งเศสสำหรับนักศึกษาชั้นปี 1 และปี 2 จำนวน 4 คน จากมหาวิทยาลัยในกรุงเทพมหานคร เขตปริมณฑล และต่างจังหวัด การเก็บรวบรวมข้อมูลใช้การสังเกตการสอนในชั้นเรียน รวมทั้งข้อมูลจากแบบสอบถามและการสัมภาษณ์ผู้สอน ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ พบว่าการปฏิบัติการสอนในชั้นเรียนของกลุ่มตัวอย่างด้านเทคนิคการสอนในภาพรวมไม่แตกต่างกัน โดยผู้สอนใช้การถาม-ตอบแบบปลายเปิด-เปิดเป็นเทคนิคสำคัญ ด้านการใช้ภาษาในการสอนพบว่าผู้สอนในกลุ่มตัวอย่างมีการใช้ภาษาไทย ภาษาฝรั่งเศส และภาษาอังกฤษในการอธิบายเนื้อหา ศัพท์ และไวยากรณ์ ด้านการสร้างบรรยากาศในชั้นเรียน การกระตุ้นและเสริมแรงกิจกรรมปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียน พบว่ามีความแตกต่างกัน ซึ่งขึ้นอยู่กับภูมิหลังด้านการศึกษาและประสบการณ์ด้านการสอนของกลุ่มตัวอย่าง

* Corresponding author

E-mail address:

sirajitd@gmail.com

Abstract

The concept and methodology of teaching French as a foreign language had continually evolved. However, application of these concept and methodology in teaching practices remained an issue to be grasped further, especially the teaching methods used by French language instructors, and factors that would explain why such teaching methods were being used. The objective of this research was to study, and conduct analysis on French Teaching Methods in Universities-Level Classes in Thailand. Four French language instructors who taught the first and second-year students in universities in the vicinity of Bangkok and upcountry were identified as purposive samples. Data was collected by way of classroom observation, questionnaires, and instructor interviews. Based on the qualitative data analysis, overall teaching methods and techniques of the research samples were not different with the instructors using both close and open-ended as key technique. As for languages used in the classrooms, it was found that both Thai, French, and English were used by the samples in explaining teaching contents, vocabularies, and grammars. However, the methods used for creating atmosphere, classroom stimulation and reinforcement, and types of interactive activities were different depending on each sample's educational background and teaching experiences.

1. บทนำ

การเรียนการสอนภาษาฝรั่งเศสในฐานะภาษาต่างประเทศมีวิวัฒนาการมายาวนาน รูปแบบและกระบวนการเรียนการสอนได้รับอิทธิพลจากปัจจัยหลายประการ ซึ่งได้จากแนวคิดของนักปรัชญา นักจิตวิทยา นักภาษาศาสตร์ นักการศึกษา หรือแม้แต่อิทธิพลด้านนโยบายทางภาษาของประเทศ (la politique linguistique) และจากกระแสการเปลี่ยนแปลงของสังคมโลก แนวคิดหรือกระแสต่าง ๆ เหล่านี้ได้มีบทบาทสำคัญในการกำหนดแนวทางการสอนภาษาและทิศทางการวิจัยทางการเรียนการสอนภาษาต่างประเทศ ดังที่นักการศึกษาได้นำวิธีการสอนแบบใหม่ ๆ หรือนวัตกรรมทางการศึกษาที่ได้พัฒนาจากผลการวิจัยมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนภาษาต่างประเทศอย่างต่อเนื่อง อาทิ การสอนแบบโฮสต์ทักฮูอุปกรณมาสู่การสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร และการสอนภาษาที่เน้นการทำชิ้นงาน/โครงการ การลงมือปฏิบัติในสถานการณ์จริง (Puren et al., 1998) ตลอดจนการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการเรียนการสอนภาษาดังเช่นในปัจจุบัน

อย่างไรก็ตามนักวิชาการด้านภาษาศาสตร์และด้านการศึกษาหลายท่าน (*i.e.* Abdelaziz, 2017; Martinez, 2018) ได้ให้ข้อสังเกตเกี่ยวกับการปฏิบัติการสอนของครูในสถานการณ์จริง โดยกล่าวว่าแม้ว่าทฤษฎีและแนวคิดในการสอนภาษาต่างประเทศจะพัฒนาไปมากเพียงใด แต่ก็ยังมีข้อคำถามเกี่ยวกับรูปแบบและวิธีการสอนที่ผู้สอนปฏิบัติจริงในห้องเรียน เทคนิคการเรียนการสอนที่นำมาประยุกต์ใช้นั้นได้ช่วยให้บรรลุวัตถุประสงค์ของการเรียนการสอนหรือไม่ จะเห็นว่ นักวิชาการได้ให้ความสนใจที่จะศึกษาสภาพการเรียนการสอนภาษาฝรั่งเศสที่เกิดขึ้นจริงในชั้นเรียน เพื่อค้นหาความเป็นมาของปัญหา ทั้งนี้เพื่อให้ได้ข้อมูลสารสนเทศเกี่ยวกับการปฏิบัติการสอนของผู้สอน และอธิบายเหตุผลของการใช้รูปแบบการปฏิบัติการสอนนั้น ๆ รวมทั้งวิเคราะห์ผลลัพธ์ที่มีต่อการเรียนรู้ภาษาฝรั่งเศสของผู้เรียนด้วย

ในฐานะที่ผู้วิจัยเป็นผู้สอนภาษาฝรั่งเศสและเป็นผู้ที่เกี่ยวข้องโดยตรงในการจัดการเรียนการสอนภาษาฝรั่งเศสในสถาบันการศึกษา อีกทั้งเป็นผู้เชี่ยวชาญ/วิทยากรผู้ฝึกอบรมครูผู้สอนและผู้เรียนภาษาฝรั่งเศสในสถาบันต่าง ๆ อย่างต่อเนื่อง จึงนับว่าควรมีบทบาทและมีส่วนร่วมในการพัฒนาการเรียนการสอนภาษาฝรั่งเศสด้วยเช่นกัน ผู้วิจัยได้ตระหนักถึงความสำคัญและปัญหาของการเรียนการสอนภาษาฝรั่งเศสในฐานะภาษาต่างประเทศ ตลอดจนได้ให้ความสนใจที่จะพัฒนาการเรียนการสอนภาษาฝรั่งเศสให้เกิดประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น จึงได้ริเริ่มในการจัดทำโครงการวิจัยร่วมระหว่างสถาบันขึ้น เพื่อศึกษาข้อมูล เกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนภาษาฝรั่งเศส และวิเคราะห์เปรียบเทียบด้านการจัดการเรียนรู้ภาษาฝรั่งเศสในชั้นเรียนในมหาวิทยาลัยต่าง ๆ ในประเทศไทย ซึ่งยังไม่ปรากฏว่ามีงานวิจัยในประเด็นนี้มาก่อน ทั้งนี้

จากการทบทวนงานวิจัยที่เกี่ยวข้องที่มีมาก่อนหน้านี้พบว่า มีงานวิจัยที่สำรวจการจัดการเรียนรู้เชิงรุกเพื่อการจัดการเรียนการสอนภาษาฝรั่งเศสในโรงเรียนมัธยมศึกษาในภาคใต้ (เกศินี ชัยศรี และศิริมา ปุรินทรภิบาล, 2563) ผลการสำรวจความคิดเห็น การสังเกตการสอนในชั้นเรียน และการสัมภาษณ์ผู้สอนในโรงเรียนมัธยมศึกษา 14 จังหวัดภาคใต้ พบว่า 1) ครูผู้สอนภาษาฝรั่งเศสต่ำกว่าร้อยละ 80 จัดการเรียนการสอนภาษาฝรั่งเศสเชิงรุก 2) ครูผู้สอนภาษาฝรั่งเศสที่มีอายุต่ำกว่า 40 ปี และที่มีอายุตั้งแต่ 40 ปี ขึ้นไป จัดการเรียนการสอนภาษาฝรั่งเศสเชิงรุกไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และ 3) ครูผู้สอนภาษาฝรั่งเศสที่มีประสบการณ์ในการสอนมากกว่า 10 ปี และที่มีประสบการณ์ในการสอนต่ำกว่า 10 ปี จัดการเรียนการสอนภาษาฝรั่งเศสเชิงรุกไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ อย่างไรก็ตาม การศึกษาในครั้งนี้เป็นการศึกษาในบริบทการปฏิบัติการสอนในชั้นเรียนในระดับอุดมศึกษา ซึ่งจะแตกต่างจากงานวิจัยที่เกี่ยวข้องข้างต้นที่เป็นระดับมัธยมศึกษา

อีกหนึ่งงานวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและวิเคราะห์วิธีการสอนภาษาฝรั่งเศสในชั้นเรียนในมหาวิทยาลัยของประเทศไทย ทั้งนี้เพื่อให้ได้องค์ความรู้เกี่ยวกับการปฏิบัติการสอนภาษาฝรั่งเศสในชั้นเรียนระดับอุดมศึกษาของประเทศไทย ผลการศึกษาในครั้งนี้จะทำให้ได้แนวทางในการพัฒนาการเรียนการสอนภาษาฝรั่งเศสในระดับอุดมศึกษาที่เป็นรูปธรรมและได้ข้อมูลเชิงลึกมากขึ้น ตลอดจนเป็นแนวทางในการกำหนดนโยบาย/แผนงาน และนวัตกรรมในการฝึกอบรม/พัฒนาผู้สอน/ผู้เรียนภาษาฝรั่งเศสในระดับอุดมศึกษาต่อไป¹

2. ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

2.1 วิวัฒนาการของวิธีการสอนภาษาฝรั่งเศสในฐานะภาษาต่างประเทศ

การสอนภาษาต่างประเทศได้มีวิวัฒนาการมาหลายยุคหลายสมัย มีวิธีการสอนที่แตกต่างกัน เนื่องจากอิทธิพลแนวคิดของนักปรัชญา นักจิตวิทยา และนักภาษาศาสตร์ ดังสรุปต่อไปนี้²

---

¹ บทความนี้เป็นส่วนหนึ่งของรายงานผลการวิจัยระหว่างสถาบัน เรื่อง “Étude croisée des didactiques de classes du français dans les universités thaïlandaises et vietnamiennes” โดยได้รับทุนสนับสนุนการทำวิจัยจากคณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

² ตารางสังเคราะห์รูปแบบวิธีการสอนภาษาต่างประเทศได้นำเสนอไว้ในภาคผนวก ก

2.1.1 การสอนภาษาตามแนวคิดขบนิยม (la méthode traditionnelle)

ในระยะเริ่มแรกการสอนภาษาต่างประเทศมีวิธีการสอนตามแนวคิดขบนิยม (les méthodologies dites traditionnelles classiques) เริ่มในศตวรรษที่ 19 โดยมีแนวคิดว่าการเรียนรู้ภาษาของผู้เรียนจะเกิดขึ้นโดยผ่านการอ่านผลงานวรรณกรรมที่เป็นแบบฉบับ ดังนั้นผู้เรียนจะต้องอ่าน แปล และต้องจดจำสาระหรือข้อความต่างๆ ของบทอ่านเหล่านั้น การเรียนรู้คำศัพท์และไวยากรณ์จึงถือเป็นวัตถุประสงค์หลัก (Besse, 1985) ในการอธิบายคำศัพท์ ไวยากรณ์มักใช้ภาษาแม่ของผู้เรียน และมีการฝึกเขียนหัวข้อใกล้เคียงกับเรื่องที่อ่าน ฝึกการอ่านออกเสียง (la lecture à haute voix) บทอ่านวรรณคดี รวมทั้งให้อ่านประโยคที่แปลมาแล้ว หรือให้ผู้เรียนแปลประโยคเป็นภาษาต่างประเทศที่เรียน ในการสอนไวยากรณ์จะเป็นการสอนแบบอธิบายเนื้อหา (explicite) และใช้วิธีการสอนแบบนิรนัย (méthode déductive) อธิบายกฎไวยากรณ์โดยใช้ภาษาแม่ของผู้เรียน

2.1.2 การสอนแบบตรง (la méthode directe)

La méthode directe นิยมแพร่หลายในยุโรปและสหรัฐอเมริกาในช่วงตอนปลายของศตวรรษที่ 19 และตอนต้นของศตวรรษที่ 20 ซึ่งเริ่มมีแนวคิดการสอนภาษาที่มีใช้อยู่จริงในชีวิตประจำวัน วิธีการสอนที่นิยมแพร่หลายในยุคนี้ ได้แก่ การสอนแบบตรง (la méthode directe) ซึ่งได้รับแนวคิดจากงานของ นักจิตวิทยากลุ่ม Gestalt การสอนภาษาตามแนวคิดนี้เน้นว่าต้องเรียนทักษะการพูดและการฟังก่อนทักษะการอ่านและการเขียน เพราะเชื่อว่าผู้เรียนต้องการเรียนภาษาเพื่อใช้สื่อสาร ดังนั้นควรใช้ภาษาฝรั่งเศส (la langue cible) ในห้องเรียนเท่านั้น จะไม่ใช้การแปลเป็นภาษาแม่ ไม่เน้นการอธิบายคำศัพท์และไวยากรณ์ และไม่เน้นการเขียน แต่จะให้ความสำคัญกับการพูด (l'oral) ผู้เรียนจะได้ฝึกพูดตามสถานการณ์การใช้ภาษาต่างๆ และสังเกตกฎการใช้ภาษาด้วยตนเอง ผู้สอนจะใช้สื่อการสอนต่างๆ ประกอบกับการใช้ท่าทาง สีหน้า และน้ำเสียง เพื่อช่วยให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจ (Germain, 1993)

2.1.3 การสอนแบบฟัง-พูด (la méthode audio-orale)

ในช่วงระหว่างสงครามโลกครั้งที่ 2 ได้มีแนวคิดการสอนภาษาต่างประเทศที่รู้จักกันในชื่อว่า "The Army Approach"³ หรือในภาษาฝรั่งเศสเรียกว่า "la méthode audio-orale" เป็นการสอนที่เน้นการฟังและการพูด การสอนไวยากรณ์เป็นลักษณะแบบอุปนัยกล่าวคือการสอนจากตัวอย่างไปสู่การสรุปกฎเกณฑ์การใช้โครงสร้างภาษา มีการใช้ตาราง แผนผังประกอบการ

³ The Army Approach เกิดขึ้นในระหว่างสงครามที่กองทัพอเมริกันต้องการส่งทหารไปประจำการในต่างประเทศ เพื่อฝึกให้ทหารเหล่านั้นพูดและเข้าใจภาษาต่างประเทศได้อย่างรวดเร็ว

อธิบายกฎไวยากรณ์ โดยผู้สอนจะพยายามหลีกเลี่ยงการใช้คำพูดอธิบาย การเรียนจะเน้นที่รูปแบบประโยค (la forme) มากกว่าความหมาย (le sens) การสอนตามแนวคิดการฟัง-พูด ยังได้รับอิทธิพลจากแนวคิดทางจิตวิทยากลุ่มพฤติกรรมนิยม (le behaviorisme) โดยเน้นที่การฟังและการพูดก่อนการอ่านและการเขียน การใช้แบบฝึกหัดโดยผู้เรียนลงมือปฏิบัติ แบบฝึกหัดจะเป็นสิ่งเร้าให้มีการตอบสนอง (les exercices de stimulus-réponse) รวมทั้งการเสริมแรง (le renforcement) เพื่อให้พฤติกรรมนั้นเป็นอัตโนมัติ (l'automatisme) ผู้เรียนจึงต้องตอบคำถามและพูดตามผู้สอน ผู้สอนจะมีการชมเชยผู้เรียนอยู่เสมอ มีการใช้คำศัพท์ใหม่บทเรียนที่ตอบสนองความต้องการใช้ของผู้เรียน ประกอบกับการมีอุปกรณ์ด้านโสตทัศนะ เช่น ไมโครโฟน และห้องปฏิบัติการทางภาษา (Abry, 1992)

2.1.4 การสอนแบบโสตทัศนะ (la méthode structuro-globale audiovisuelle)

ภายหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 ที่มีวิธีการสอนแบบฟัง-พูด ดังที่ได้กล่าวมาแล้ว ได้มีการเปลี่ยนแปลงทางรูปแบบการสอนที่สำคัญเนื่องมาจากการพัฒนาเทคโนโลยีที่เจริญก้าวหน้าขึ้น มีการผลิตเครื่องอำนวยความสะดวกในการสอนด้านภาพและเสียง เช่น ไมโครโฟน ภาพยนตร์สี จึงได้นำมาใช้ประโยชน์ในการเรียนการสอนด้วย ดังเช่น การสอนแบบโสตทัศนะ La méthode structuro-globale audiovisuelle (SGAV) หรือ La méthode audiovisuelle (MAV) ที่เกิดขึ้นประมาณปี 1960-1970 ในการสอนจะให้ความสำคัญกับการพูดมากกว่าการเขียน การสอนโดยใช้สถานการณ์การใช้ภาษาที่เกี่ยวข้องกับหัวข้อเรื่องและหมวดหมู่หัวข้อคำศัพท์ โดยผู้เรียนจะไม่เห็นข้อความที่เป็นตัวเขียนของบทสนทนา จะมีแต่เพียงรูปภาพประกอบบทสนทนาเท่านั้น เช่น การใช้ภาพนิ่ง (le film fixe) หรือการ์ตูนที่สอดคล้องกับบทสนทนา การฉายภาพต่างๆ เหล่านี้เพื่อช่วยกระตุ้นให้ผู้เรียนสนใจและเกิดแรงจูงใจ ช่วยให้การเรียนรู้ง่ายขึ้น ซึ่งไม่เพียงแต่เชื่อมโยงการพูดกับภาพเท่านั้น แต่ต้องใช้สื่อทัศนูปกรณ์ต่างๆ ที่ช่วยให้เกิดภาพในการสอน ทั้งแผนภูมิ ตาราง บัตรคำ การ์ด และรูปภาพ (les figurines) ส่วนการเขียนจะเน้นเพียงการเรียนรู้คำศัพท์ สำหรับการอ่านจะเน้นการอ่านบทความสั้นๆ ที่เขียนขึ้นมาเพื่อใช้ในบทเรียน การสอนไวยากรณ์เป็นแบบอ้อม (implicite) และอุปนัย (inductive) เป็นการสอนจากตัวอย่างไปสู่การสรุปกฎตามแนวคิดของไวยากรณ์โครงสร้าง เน้นที่การใช้ภาษา (la parole) มากกว่าการใช้ระบบภาษา (la langue) ส่วนแบบฝึกหัดไวยากรณ์โครงสร้าง (les exercices structuraux) จะเป็นรูปแบบที่อยู่ในสถานการณ์ (Martinez, 2012; Richards & Rodgers, 2011)

2.1.5 การสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร (L'approche communicative)

นับตั้งแต่ตอนปลายปี 1970 และช่วงต้นปี 1980 แนวคิดการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร (The communicative approach - L'approche communicative) เกิดขึ้นพร้อมกับการเติบโตและขยายตัวของประเทศในยุโรปที่ต้องการอบรมความรู้และพัฒนาผู้อพยพอย่างต่อเนื่อง แนวคิดในการสอนภาษาต่างประเทศนี้เชื่อว่าผู้เรียนจำเป็นต้องเรียนรู้ภาษาเป็นเครื่องมือในการสื่อสารความต้องการของตน ดังนั้นการเรียนรู้อาจไม่ใช่เฉพาะเข้าใจ พูด อ่าน และเขียนประโยคใดเท่านั้น แต่ต้องรู้ว่าจะใช้ประโยคต่างๆ เหล่านั้นในการสื่อสารอย่างไร (Germain, 1991) กล่าวคือเป็นการสอนที่เน้นความสามารถในการสื่อสารได้ในสถานการณ์จริง สามารถโต้ตอบได้อย่างทันทีทันใดกับอีกฝ่ายหนึ่ง ซึ่งนอกจากจะต้องมีความรู้เกี่ยวกับรูปแบบ คำกริยา คำศัพท์ต่างๆ และไวยากรณ์พื้นฐานแล้ว ที่สำคัญจะต้องรู้วิธีการนำรูปแบบไวยากรณ์ไปใช้ในการสนทนากับเจ้าของภาษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ (Savignon, 1997) ดังนั้นความสามารถในการสื่อสารจึงต้องอาศัยองค์ประกอบด้านโครงสร้างไวยากรณ์และความหมายที่สอดคล้องกับบริบท

ทั้งนี้ Le cadre européen commun de référence (Le Conseil de l'Europe, 2001) ได้กำหนดกรอบมาตรฐานเกี่ยวกับสมรรถวิสัยหรือความสามารถในการสื่อสาร ซึ่งมีองค์ประกอบดังนี้

- องค์ประกอบทางภาษา ได้แก่ ความรู้ในตัวภาษาและความสามารถในการนำไปใช้ เช่น คำศัพท์ การออกเสียง โครงสร้างประโยค
- องค์ประกอบทางสังคม ได้แก่ การใช้ภาษาที่ถูกต้องและสอดคล้องกับบริบททางสังคมวัฒนธรรม
- องค์ประกอบทางการปฏิบัติ ได้แก่ การใช้วัจนกรรมทางภาษา (les actes de parole) บริบทของการสื่อสาร หรือความต่อเนื่องและเชื่อมโยงของเนื้อความที่ใช้สื่อสาร การใช้กลวิธีในการสื่อความหมาย เช่น การใช้ภาษาท่าทางประกอบการสื่อความหมาย การใช้คำถามเพื่อตรวจสอบความเข้าใจในการสื่อความหมาย เป็นต้น

แนวการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารจึงนับว่าเป็นการศึกษาที่ก้าวจากการวิเคราะห์เฉพาะรูปภาษาและหลักภาษาไปสู่การพูดถึงหน้าที่ การใช้และเจตนาของผู้พูด ดังนั้นผู้สอนจะต้องให้ผู้เรียนได้รู้จักเลือกใช้วัจนกรรมที่เหมาะสม สำหรับการสื่อสารการเรียนการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารที่นิยมแพร่หลายคือการใช้สื่อเอกสารจริง (les documents authentiques) โดยอาจใช้สื่อเอกสารจริงที่เป็นเสียง (les documents sonores) เช่น รายการวิทยุ เพลง หรือสื่อเอกสารจริงที่เป็นตัวอักษร (les documents écrits) เช่น หัวข้อข่าวในหนังสือพิมพ์ หรือสื่อเอกสารจริงที่เป็นภาพ (les documents visuels) อาทิ ภาพโฆษณา ภาพการ์ตูน เป็นต้น

2.1.6 แนวคิดการสอนภาษาโดยเห็นการปฏิบัติ (la perspective actionnelle)

ในช่วงปลายปี 1990 ได้มีแนวคิดการสอนภาษาฝรั่งเศสที่ต่อยอดจาก l'approche communicative ดังที่ปรากฏในกรอบมาตรฐานยุโรป (Le cadre européen commun de référence pour les langues) ที่เรียกว่า la perspective actionnelle ซึ่งมีแนวคิดที่ว่าผู้ที่ใช้ภาษาหรือผู้เรียนภาษาใดๆ ก็ตามจะต้องมีปฏิสัมพันธ์เสมือนเป็นสมาชิกส่วนหนึ่งของสังคม (des acteurs sociaux) กล่าวคือต้องมีการลงมือปฏิบัติหรือมีการทำชิ้นงาน/โครงการงาน (les tâches) ซึ่งอาจไม่ใช่เฉพาะด้านภาษาในบริบทหรือในสถานการณ์ที่เฉพาะเจาะจงเท่านั้น การสอนภาษาตามแนวคิด La perspective actionnelle นั้นมิได้มุ่งเน้นที่ความสามารถในการสื่อสาร (savoir communiquer) เท่านั้น แต่ต้องมีความสามารถในการลงมือปฏิบัติด้วยตนเอง (savoir agir) โดยมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่นในสังคมได้อย่างเหมาะสม (Robert et al., 2018; Rosen, 2009)

ดังนั้น La perspective actionnelle จึงมีแนวคิดในการสอนภาษาที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติในสถานการณ์จริงจากการทำชิ้นงาน หรือโครงการงาน ซึ่งต้องใช้ภาษาสื่อสารและแหล่งความรู้ต่างๆ ต้องอาศัยความสามารถทั้งด้านพุทธิพิสัย ด้านเจตพิสัย รวมทั้งมีเจตนา ความมุ่งมั่น ความสมัครใจ และกลวิธีต่างๆ ที่จะทำให้การปฏิบัติชิ้นงานหรือโครงการงานบรรลุผลสำเร็จได้อย่างมีประสิทธิภาพ ในการสอนกฎไวยากรณ์จะเน้นที่ความหมายมากกว่ารูปแบบ การสอนคำศัพท์จะเป็นคำศัพท์ที่เชื่อมโยงกับชิ้นงานที่ได้รับมอบหมาย โดยการมอบหมายชิ้นงาน/โครงการงานนั้นจะต้องมีความหมายในชีวิตจริงและเน้นการเรียนรู้ความหลากหลายทางวัฒนธรรมผ่านทางสื่อเอกสารจริงและอินเทอร์เน็ต (Tardieu, 2008)

กล่าวโดยสรุปการสอนภาษาฝรั่งเศสในฐานะภาษาต่างประเทศมีวิวัฒนาการสอนมาเป็นลำดับ โดยได้รับอิทธิพลจากแนวความคิดในยุคสมัยต่างๆ ของนักปรัชญา นักจิตวิทยา และนักภาษาศาสตร์ชาวตะวันตก หรือแม้แต่อิทธิพลจากนโยบายด้านภาษาของประเทศนั้นๆ หรือกระแสการเปลี่ยนแปลงของสังคมและของโลก แนวคิดหรือกระแสต่างๆ เหล่านี้ได้เข้ามามีบทบาทสำคัญในการกำหนดแนวทางการสอนภาษาต่างประเทศ อย่างไรก็ตามนักวิชาการได้พยายามนำวิธีการสอนแบบใหม่ๆ หรือนวัตกรรมทางการศึกษามาใช้ในการพัฒนารูปแบบหรือวิธีการจัดการเรียนการสอนภาษาต่างประเทศอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้สอดคล้องกับบริบทของยุคสมัยที่เปลี่ยนแปลงไป

2.2 องค์ประกอบพื้นฐานของการเรียนการสอนภาษาต่างประเทศ

ตามที่กล่าวมาแล้วข้างต้น ศาสตร์การสอนภาษาต่างประเทศ (la didactique des langues étrangères) มีเป้าหมายหลักในการพัฒนาแนวคิดทางระเบียบวิธีการสอน และการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนซึ่งเน้นที่กระบวนการถ่ายโอนความรู้ ทักษะทางสังคม การลงมือปฏิบัติ รวมทั้ง

ทักษะที่จำเป็นที่จะเอื้อต่อความสามารถทางภาษาและวัฒนธรรมของผู้เรียน เพื่อให้บรรลุผลตามเป้าหมายดังกล่าว จึงต้องเน้นกระบวนการบูรณาการในเชิงสหวิทยาการ (l'interdisciplinarité) ซึ่งจะมีองค์ประกอบหลายประการที่เกี่ยวข้อง ทั้งนี้ในกรอบมาตรฐานยุโรป (Le cadre européen commun de référence pour les langues) ได้สรุปขอบเขตและเป้าหมายของศาสตร์การสอนภาษาในส่วนที่เกี่ยวข้องกับผู้สอนว่าควรมีความรู้ความสามารถด้านภาษาและการใช้ภาษาในการสื่อสาร ตลอดจนความรู้พื้นฐานด้านการสอน จิตวิทยาการศึกษา ด้านการจัดชั้นเรียน เทคนิคการสอนต่าง ๆ และการใช้สื่อเทคโนโลยีในการสอน รวมทั้งควรมีเจตคติและการรู้จักกลวิธีการปฏิบัติตน ในส่วนของผู้เรียนก็ควรต้องมีความรู้ด้านภาษา ด้านการสื่อสาร รวมทั้งการเรียนรู้ด้วยตนเอง

ในเรื่องนี้ Porcher (2004) ได้แสดงทัศนะว่าควรกำหนดขอบเขตและเป้าหมายของการสอนภาษาต่างประเทศให้ชัดเจน กล่าวคือ

- Les savoirs-faire langagiers ได้แก่ ความสามารถในการใช้ภาษาในการสื่อสาร
- Les savoirs se comporter หรือที่มักเรียกว่า savoirs être การใช้ความรู้ที่สอดคล้องกับบริบทในการสื่อสาร เช่น รู้ว่าควรพูดอะไร กับใคร อย่างไร เพื่อให้เหมาะสมกับกาลเทศะ
- Les savoirs-faire généraux ความสามารถในการนำภาษาไปใช้ได้จริง เช่น ในการเดินทาง เป็นต้น
- Les saviors ความรู้เกี่ยวกับภาษา ซึ่งจะเป็นเครื่องมือสำคัญที่จะทำให้สามารถใช้ภาษาในการสื่อสารได้

ดังนั้นจะเห็นได้ว่าการจัดการเรียนการสอนภาษาต่างประเทศให้มีประสิทธิภาพนั้นขึ้นอยู่กับปัจจัยและองค์ประกอบหลายประการ ซึ่งมีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกัน ครูผู้สอนภาษาต่างประเทศควรมีความเข้าใจเกี่ยวกับปัจจัยและอิทธิพลที่จะส่งผลให้การเรียนการสอนนั้นประสบความสำเร็จ หรือไม่ เพียงใด

3. ข้อมูลและวิธีวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (recherche qualitative) เพื่อศึกษาข้อมูลและข้อเท็จจริงของปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้น (Exploratory research/une étude exploratoire) โดยใช้วิธีการพรรณนาในการวิเคราะห์และสรุปผลการวิจัยเพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึกและสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย ในการนำเสนอผลการศึกษาในครั้งนี้ได้ประมวลข้อมูลจากหลายส่วนที่เก็บรวบรวมได้และนำเสนอในภาพรวม

3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรในการวิจัยครั้งนี้เป็นผู้สอนภาษาฝรั่งเศสในมหาวิทยาลัยที่เปิดหลักสูตรการเรียนการสอนภาษาฝรั่งเศสในฐานะภาษาต่างประเทศอย่างต่อเนื่องในระดับปริญญาตรีจัดการเรียนการสอนโดยคณะอักษรศาสตร์ ศิลปศาสตร์ มนุษยศาสตร์ มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ซึ่งประชากรในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ไม่นับรวมคณะครุศาสตร์และศึกษาศาสตร์ที่เป็นการสอนภาษาฝรั่งเศสสำหรับผู้ที่ประกอบวิชาชีพครูโดยเฉพาะ

สำหรับการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างในครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง (l'échantillonnage dirigé) และเป็นผู้ที่ยินดีเข้าร่วมการวิจัยและการสัมภาษณ์ โดยกำหนดเกณฑ์การคัดเลือกดังนี้

1) เป็นผู้สอนภาษาฝรั่งเศสในมหาวิทยาลัยและมีประสบการณ์การสอนภาษาฝรั่งเศสในฐานะภาษาต่างประเทศมาแล้วไม่ต่ำกว่า 3 ปี

2) เป็นผู้สอนในรายวิชาภาษาฝรั่งเศสทั่วไป (le français général- FLE.) ในระดับปริญญาตรี ประกอบด้วยผู้สอนจำนวน 4 คน จากมหาวิทยาลัยที่ตั้งอยู่ในกรุงเทพมหานครและเขตปริมณฑล จำนวน 1 แห่ง และในต่างจังหวัด จำนวน 2 แห่ง

นอกจากนี้ผู้วิจัยยินยอมให้อาสาสมัครออกจากการวิจัยได้โดยอิสระ รวมทั้งได้มีการปกปิดข้อมูลและรายชื่อ⁴ โดยสรุปรายวิชาภาษาฝรั่งเศสและผู้สอนในรายวิชาที่ได้นำมาวิเคราะห์มีข้อมูลดังนี้

---

⁴ ผู้วิจัยได้ใช้อักษรย่อเป็นรหัส (code) แทนกลุ่มตัวอย่าง เพื่อเป็นการปกปิดการเข้าถึงข้อมูลของกลุ่มตัวอย่างตามข้อกำหนดจริยธรรมการวิจัยในคน

Titre de cours et Code d'université	Année et nombre d'étudiants	Code d'enseignant	
		Formation universitaire	Expériences (ans)
Cours de français 2 (UT)	1 ^{ère} année (N = 15)	FT - Linguistique (France)	23
Cours de lecture 2 (MSU)	2 ^e année (N = 26)	FM - Linguistique et Didactique (France)	17
Cours de français 1 (UP)	1 ^{ère} année (N = 12)	FP1 - Études françaises (Thaïlande)	12
Cours de français IV (UP)	2 ^e année (N = 13)	FP2 - Études françaises (Thaïlande)	6

3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ประกอบด้วย

1) แบบสังเกตการสอน (la fiche d'observation) เพื่อใช้ประกอบการบันทึกเก็บรวบรวมข้อมูลจากวิดีโอที่บันทึกการปฏิบัติการสอนภาษาฝรั่งเศสในชั้นเรียนของกลุ่มตัวอย่าง ประกอบด้วยแบบตรวจสอบรายการ (liste de vérification) พร้อมเกณฑ์การประเมิน (les critères) และแบบปลายเปิด โดยดัดแปลงจากกรอบแนวคิด *Analyse les pratiques de classe* ที่นำเสนอโดย Puren et al. (1998, p. 91)

2) แบบวิเคราะห์หนังสือแบบเรียนภาษาฝรั่งเศส (la fiche d'analyse du manuel) เพื่อใช้ประกอบการบันทึกข้อมูลจากวิดีโอที่บันทึกการปฏิบัติการสอนภาษาฝรั่งเศสในชั้นเรียนของกลุ่มตัวอย่าง รวมทั้งประกอบการวิเคราะห์ผลการศึกษา โดยดัดแปลงจากเกณฑ์การวิเคราะห์แบบเรียน *Critères d'analyse d'un manuel/d'une méthode* ที่นำเสนอแนวคิดโดย Bertocchini & Constanzo (2017, pp. 31-36)

3) แบบประเมินการปฏิบัติการสอนภาษาฝรั่งเศสในชั้นเรียนของกลุ่มตัวอย่าง (la fiche d'analyse-didactique de classe) เป็นแบบปลายเปิด

4) แบบสัมภาษณ์เชิงลึกผู้สอนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง โดยเป็นแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง (l'entretien semi-dirigé) เช่น ประวัติการศึกษา ประสบการณ์การทำงาน/การสอนภาษาฝรั่งเศส

รายวิชาที่สอน ความคาดหวังและข้อคิดเห็นในการพัฒนาและปรับปรุงการเรียนการสอนภาษาฝรั่งเศสในอนาคต

อนึ่งการสร้างเครื่องมือวิจัยดังกล่าวได้ผ่านการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือวิจัยโดยผู้เชี่ยวชาญด้านการเรียนการสอนภาษาฝรั่งเศสในฐานะภาษาต่างประเทศ จำนวน 3 คน ประกอบด้วยผู้เชี่ยวชาญชาวไทย ชาวเวียดนาม และชาวฝรั่งเศสที่มีประสบการณ์ด้านการสอนภาษาฝรั่งเศสมาแล้วไม่ต่ำกว่า 10 ปี (ดูตัวอย่างในภาคผนวก ข และภาคผนวก ค)

3.3 ขั้นตอนและวิธีดำเนินการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยมีขั้นตอนและวิธีการดำเนินการวิจัยดังนี้

1) ศึกษากรอบทฤษฎี เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อให้ได้กรอบแนวคิดและกระบวนการวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูล

2) การกำหนดขอบเขตการวิจัย ประชากรในการศึกษาและกลุ่มตัวอย่างตามเกณฑ์ที่กำหนด

3) การสร้างและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือวิจัยโดยผู้เชี่ยวชาญ

4) การปรับแก้ไขเครื่องมือวิจัยตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ

5) การเก็บรวบรวมข้อมูลแบ่งเป็น 3 ระยะ โดยผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลดังนี้

5.1 การลงพื้นที่ภาคสนามเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลการเรียนการสอนในชั้นเรียนของผู้สอนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง โดยความสนใจของอาสาสมัครที่เข้าร่วมโครงการวิจัย การเก็บข้อมูลจากการสอนในรายวิชาภาษาฝรั่งเศสทั่วไป (FLE.) รวมทั้งหมด 4 รายวิชา

5.2 การวิเคราะห์หนังสือแบบเรียนภาษาฝรั่งเศสหรือเอกสารภาษาฝรั่งเศสที่กลุ่มตัวอย่างใช้ประกอบการเรียนการสอนในรายวิชา

5.3 การตอบแบบสอบถามและการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้สอนในกลุ่มตัวอย่าง หลังการบันทึกการสังเกตการสอน รวมทั้งหมด 4 คน

6) การวิเคราะห์และแปลผลข้อมูลเชิงพรรณนา

7) การสรุปผลการวิจัย

8) การเขียนรายงานผลการวิจัยเป็นภาษาฝรั่งเศส

9) การประชุมสรุปผลและเผยแพร่ผลการวิจัยในรูปแบบบทความทั้งภาษาไทยและภาษาฝรั่งเศส รวมทั้งการเผยแพร่ในการประชุมสัมมนาทางวิชาการ

3.4 การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์ผลการวิจัยดังนี้

- 1) การบันทึกเทปวีดิทัศน์การสอนในชั้นเรียนของกลุ่มตัวอย่าง ใช้วิธีการวิเคราะห์และแปลผลข้อมูลเชิงพรรณนา
- 2) การสังเกตการปฏิบัติการสอนในชั้นเรียนของกลุ่มตัวอย่าง ใช้วิธีการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนา
- 3) การวิเคราะห์หนังสือแบบเรียนภาษาฝรั่งเศสหรือเอกสารภาษาฝรั่งเศสที่กลุ่มตัวอย่างใช้ประกอบการเรียนการสอนในรายวิชา ใช้วิธีการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนา
- 4) การวิเคราะห์การปฏิบัติการสอนในชั้นเรียนของผู้สอนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง ใช้วิธีการวิเคราะห์และแปลผลข้อมูลเชิงพรรณนา
- 5) การวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึกเพื่อประกอบผลการวิจัย ใช้การสังเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนา

4. ผลการวิจัย

จากการเก็บรวบรวมข้อมูลและวิเคราะห์แปลผลการศึกษาในครั้งนี้ สามารถสรุปผลการวิจัยได้ดังต่อไปนี้

4.1 ผลจากการวิเคราะห์วิธีการสอนในชั้นเรียนของกลุ่มตัวอย่าง

4.1.1 การอธิบายและการจัดการชั้นเรียน

จากการสังเกตการปฏิบัติการสอนของกลุ่มตัวอย่างในการศึกษาครั้งนี้ พบว่าส่วนใหญ่เป็นการอธิบายและให้รายละเอียด โดยพูดอธิบายด้านคำศัพท์ สำนวน โครงสร้างไวยากรณ์ และความรู้ด้านวัฒนธรรมแก่ผู้เรียน บางครั้งผู้สอนมีแนวโน้มที่จะพูดอธิบายฝ่ายเดียวมากกว่าให้ผู้เรียนได้พูดโต้ตอบกัน หรือให้ตั้งคำถามเพื่อน ๆ นอกจากนี้พบว่ากลุ่มตัวอย่างทุกคนมีการใช้เทคนิคการถาม-ตอบ (Les questions-réponses) ในการอธิบายและการให้ผู้เรียนทำความเข้าใจบทเรียน

Example :

2FT : Alors, que voyez-vous sur la photo ? Que voyez-vous sur la photo ?

Alors, quelle photo vous allez commencer, de votre droite ou de votre gauche ?

Ah ! Alors, que voyez-vous ? Alors, je vous demande ce que vous voyez. Oui,

hein ! Je vous écoute.

11FT : Elle est dans son appartement. Et puis eux aussi, mais ils ne sont pas dans le même appartement, mais ils sont dans le même immeuble, n'est-ce pas ? N'oubliez pas la différence entre immeuble et appartement. Ah ! Dans un immeuble, il peut y avoir plusieurs appartements, d'accord ? Très bien, alors, donc les deux ne sont pas ensemble mais ils s'habitent dans le même immeuble. Et puis, là, ils sont à côté, alors la dame, qu'est-ce qu'elle fait ? Elle...

26FT : Très bien, c'est un réseau social. C'est une page de réseau social Facebook. Une page de réseau social facebook. C'est un masculin singulier, réseau, le réseau social masculin singulier. Parce que si vous parlez les réseaux sociaux, ça veut dire vous avez Facebook, Instagram, Twitter, d'accord ? (P fait un geste). Mais, là, c'est simplement un réseau. Alors comment le savez-vous que c'est une page de réseau social Facebook ? Comment le savez-vous ?

82FP1 : Oui, c'est ça, pour gagner de l'argent, c'est-à-dire หาเงิน หารายได้ [Gagner de l'argent] pour ses études. Donc, si on était étudiant en travaillant, on travaillait à temps partiel de temps en temps, c'est-à-dire quand vous finissez vos études, après, vous travaillez à temps partiel pour gagner de l'argent, n'est-ce pas ? Donc, on va retourner, Jacques Dupont était étudiant et serveur, n'est-ce pas ?

15FP2 : On fait de l'escalade, d'accord. (P fait un geste.) Cela veut dire quoi de l'escalade ? (P fait un geste.) ปีนป่าย d'accord. On fait du ski. On fait quoi d'autres ? On fait une sorte de la randonnée, n'est-ce pas ? Une promenade. Ça va. Qui d'autres ? D'accord. On va passer à l'autre chose. J'aimerais vous... comment dire vous introduire un nouveau mot car hier on a parlé du tourisme gris, n'est-ce pas ? Le gris, cela veut dire quoi ? La fumée, vous comprenez le mot « fumée ». *Smoke* en anglais. Ça va ? Ça vous dit quelque chose. *Smoke*, fumée ? Gris, la couleur grise, c'est quand on fume, on rejette quelque chose par rapport au tabac, aux cigarettes. (P fait un geste.) C'est quelque chose en air de couleur gris qu'on fait après on fume. C'est la fumée. D'accord. La fumée, c'est la pollution. Donc, le gris va vous dire quelque chose de comment dire du mal, non ? Ce sont comment dire le gris, la pollution, la fumée. C'est ça, le tourisme gris qu'on a parlé hier. C'est comme ça, non ? Quand on parle du tourisme gris, cela veut dire quoi ? Où exactement on fait ce type de tourisme ? À la montagne ? À la mer ? Mais où ?

49FP2 : Candidate d'accord. C'est le verbe *candidater*. C'est un peu avancé. Il pose, il dépose sa candidature. (P a écrit ce mot à l'écran.) C'est ce que XX (nom d'étudiante) vient de nous dire, candidat, c'est-à-dire ใบสมัคร [P traduit le mot *candidature* en thaï.] Dépose ou pose, c'est-à-dire ยื่น (P fait un geste.) en thaï, n'est-ce pas ? ยื่น [déposer la candidature] c'est-à-dire j'aimerais travailler avec vous, j'aimerais travailler pour vous. Veuillez considérer ma candidature. C'est comme ça la situation. Je viens dans une entreprise. Veuillez madame, voici mon dossier. Donc, j'aimerais travailler avec vous, c'est ça la situation. Ça va ? Ça va XX (nom d'étudiante). Bon, j'aimerais vous dire un petit peu le mot effectif. Ici, c'est un nom. Effectif, le synonyme de ce mot est personnel. Personnel, cela veut dire quoi ? Personnel. Travailleur, cela veut dire quoi ? Salarié ça veut dire quoi ? Vous connaissez déjà le mot « travailleur »

20FM : De France ? Il vient du Canada. Il appartient au Canada ? Appartenir à... Le site appartient au Canada. Vous voyez ? À quel endroit que vous savez que ça vient du Canada ?

28FM : En 2011, Voilà ! Quand vous lisez quelque chose du journal, vous regardez tout de suite quoi ? Vous regardez tout de suite quoi ? Vous regardez le titre, vous regardez la source, vous regardez la légende pour savoir de quoi il s'agit. Voilà ! Ça, c'est comment lire, n'est-ce pas ? Commencer à lire le texte dans un journal ou le texte d'une revue. Alors maintenant, on revient au texte thé vert, la boisson miracle.

46FM : Voilà, la grippe, c'est un rhume, un gros rhume avec on appelle une fièvre. (P a tapé le mot « fièvre » à l'écran). Vous connaissez le mot la fièvre ? La fièvre, c'est normalement c'est la température de votre corps est 38, 39, 40 degrés. Vous avez de la fièvre. Normalement, le corps, c'est 37 degrés. Si vous avez 38, 39, 40, vous avez de la fièvre plus le rhume vous avez ce qu'on appelle la grippe. Vous avez mal au dos, mal dans les os aussi, n'est-ce pas ? Mal partout. Vous avez mal partout.

4.1.2 กิจกรรมการเรียนรู้และแบบฝึกหัดในชั้นเรียน

จากการสังเกตการสอนรายวิชาภาษาฝรั่งเศสในการวิจัยครั้งนี้พบว่ากิจกรรมการเรียนรู้และการใช้แบบฝึกหัดส่วนใหญ่เป็นไปตามลำดับของหนังสือแบบเรียนที่กลุ่มตัวอย่างเลือกใช้ แต่มีกลุ่มตัวอย่างบางรายที่มีการปรับเปลี่ยนแบบฝึกหัดจากการเขียนเป็นการพูดนำเสนอหน้าชั้นเรียนรายบุคคล (l'exposé) รวมทั้งมีการมอบหมายงานหรือกิจกรรมฝึกการเขียนหลังจากตอบคำถามปากเปล่าจากเนื้อเรื่อง ซึ่งประเด็นนี้สอดคล้องกับข้อมูลการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างที่กล่าวว่าได้ให้ความสำคัญกับทักษะการเขียนแก่ผู้เรียนเนื่องจากเป็นนักศึกษาชั้นปีที่ 1 จึงให้ความสำคัญในการเขียนภาษาฝรั่งเศสให้ถูกต้องตามโครงสร้างภาษาฝรั่งเศสตั้งแต่เริ่มแรก

Example :

46FT : Alors, vous voyez, là, ce sont les questions que je vous ai posées oralement tout à l'heure. Alors, maintenant, comment on va mettre en écrit. Alors, quel genre de document ? Donc, là, on utilisera c'est..., vous voyez ?... Il faut préciser l'utilisateur de cette page s'appelle Romain Tavernier. Il est journaliste. Ah ! Vous voyez ici je fais une phrase simple. Ah ! C'est mieux phrase simple. Pourquoi ici je ne fais que des phrases simples ? Parce que ce sont les informations. C'est plus clair pour vous.... Alors si vous avez fini de recopier sur jusqu'à la question numéro 5, vous me dites car j'ai quelque chose à expliquer.

6FP1 : Aujourd'hui, on va étudier l'unité 6, leçon 23, La page 110. (La prof projette la leçon sur l'écran.)

112FP1 : Où est le passé composé ? Soulignez le passé composé en rouge au tableau. La prof demande à un étudiant de souligner les verbes du passé composé et de cercler les verbes de l'imparfait au tableau.

129FP1 : Pouvez-vous faire des phrases. Dites le verbe à votre ami et écrivez la phrase au tableau. X (nom d'une étudiante) propose le verbe à ton ami X (nom d'un étudiant).

สำหรับด้านการอ่านภาษาฝรั่งเศสนั้น กิจกรรมการเรียนการสอนส่วนใหญ่และแบบฝึกหัดเน้นความเข้าใจเรื่องในภาพรวม บทอ่านสั้นๆ จากแบบเรียนหรือจากเว็บไซต์ที่จัดเนื้อหาบางส่วน เช่น Selection Reader's Digest และ JDF (Journal des Enfants) กลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้สอนได้ใช้กิจกรรมที่เน้นด้านคำศัพท์จากเรื่องี่อ่าน เช่น การให้ผู้เรียนหาความหมายของคำศัพท์ที่

ไม่รู้จัก หลังจากนั้นให้ผู้เรียนอ่านออกเสียง หรือมีการพูดตอบคำถามและเขียนตอบในลักษณะของการทดสอบย่อย

Example :

62FP2 : Bon, je pense que tout le monde a déjà lu le texte en avant. On va commencer pas la même manière, comment dire ? Quand on a fait chaque fois. On va commencer avant de... on ne descend pas directement au détail On va voir ce qui n'est pas dans le texte. Ce qu'on appelle le paratexte. C'est quoi le paratexte ? Je vous dis tout le temps. Je vous dis toujours. Je répète tout ça ; qu'est-ce que c'est le paratexte. C'est ce qui n'est pas dans le texte, n'est-ce pas. Par exemple, le titre est-il le paratexte ? Oui ou non ? Le titre est le paratexte d'accord.

81FP2 : มีชีวิตอยู่ [être vivant] Vivant veut dire que vous expliquez quelque chose qui est en vie, qui est vivant. มีชีวิตอยู่ [être vivant] En anglais, on dit *It's lively*. Tout simplement, en thaï มีชีวิตชีวา (P l'a traduit en thaï) Quelque chose de vivant บางสิ่งบางอย่างที่มันมีชีวิตชีวา เป็นแบบใด [Quelque chose de vivant, c'est comment ?] C'est quoi ? par exemple. Moi, je suis vivant, n'est-ce pas ? Quand je suis en train de vous expliquer, de vous donner la leçon, je me déplace tout le temps. Je suis en train de, je suis un peu énergétique, dynamique. Là, c'est ce qu'on appelle quelque chose de vivant. อะไรที่มีชีวิตชีวา เหมือนผมยกตัวอย่างตัวผมเอง เวลาผมสอนคุณ มีการเคลื่อนไหว มีชีวิตชีวา [Quelque chose de vivant, par exemple moi-même. Quand je vous donne le cours, je me déplace, je bouge, je suis dynamique.] (P fait un geste.) ใช้น้ำเสียงในการ animate พวกคุณ นี่คือตัวอย่างของสิ่งที่เราเรียกว่า vivant คือพยายามให้มีพลัง [Je vous parle avec le ton vivant. Voilà un exemple d'être vivant, c'est-à-dire des efforts d'une manière dynamique.] เพราะฉะนั้น Maximilian กำลังจะบอกว่าอะไร บอกว่าฉันชื่นชอบอาจารย์ที่มอบสิ่งที่อยู่นอกเหนือบทเรียน ให้มากกว่าเนื้อหาที่เรียน และหลายสิ่งหลายอย่างที่มีชีวิตชีวา [Alors, Maximilian voudrait dire quoi ? Il voudrait dire qu'il adore le prof qui lui donne des choses plus que le contenu trouvant dans la leçon et aussi différentes choses de vivant.] On peut dire quelque chose par le mot vivant คำว่ามีชีวิตชีวา เราอาจจะตีความได้อีก ขึ้นอยู่กับแง่มุมที่เราดูนะครับ [On peut interpréter le mot vivant d'une façon diverse ; cela dépend de notre point de vue.] Bon, Pouvez-vous lire la deuxième phrase, s'il vous plaît ?

132FP2 : J'espère que vous comprenez bien ce que le texte a dit. Bon, on va passer dans la matière de l'exercice. On va commencer par la question numéro 1. De quel type ? C'est ce qu'on a fait tout le temps lorsqu'on lit quelque chose. Il faut répondre à ce type de question. De quel type ? De quelle nature du document s'agit-il ? C'est quoi ? Il s'agit de quoi ?

17FM : Il vient de l'internet ? Ici, est-ce que ça indique quelque chose pour vous ? Vous voyez ? Ça vient ? Ce texte vient d'où ? Il vient d'où ? Oui Internet, mais quel est le nom de la revue en ligne ? Quel est le nom du magazine en ligne ?

58FM : La première question, de quoi s'agit-il ce texte ? Essayez de répondre de quoi s'agit-il ce texte ? Séparez-vous XX (nom d'une étudiante). Vous changez de place. Vous ne mettez pas ensemble. Q.2 Qui aime tant (beaucoup) cette boisson ? Q.3 Quelles sont les vertus... les bonnes qualités de cette boisson ? Q.4 Quel mot dans le texte est le synonyme du mot vertu ? Vertu, cela veut dire bonne qualité on a dit tout à l'heure. Q.5 Selon le texte, que faut-il que l'on fasse ?

137FM : L'Asie. Bien sûr. Vous allez trouver le synonyme du nouveau vocabulaire, par exemple la bête noire, une guêpe. Vous allez regarder le mot que vous ne connaissez pas. La prochaine fois je vais vous poser des questions. On va apprendre encore jeudi prochain ce texte.

4.1.3 การมอบหมายชิ้นงาน (งานเดี่ยว/งานกลุ่ม)

จากการสังเกตการสอนในรายวิชาภาษาฝรั่งเศสในครั้งนี้นพบว่าการจัดกิจกรรมการสอนส่วนใหญ่เป็นการมอบหมายงานเดี่ยวให้กับผู้เรียนซึ่งเป็นกิจกรรมการฝึกทักษะการใช้ภาษาเป็นรายบุคคล มีรูปแบบปฏิสัมพันธ์ทางเดี่ยว หรือปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนกับผู้เรียน (l'interaction du sens horizontal)

Example :

81FT : Alors, maintenant, il est 10h58 minute. Ah oui. On va compter à partir de 11h. 11h. Ça ira ? 20 minutes de préparation ? Alors, pour faire un exposé, c'est vous qui parlez tout seul. Dans ce cas-là, vous allez tout d'abord saluer les amis. Après, vous vous présentez et puis après vous allez dire aujourd'hui, je vais vous parler de ou bien aujourd'hui, je vais vous présenter la définition de... etc.

100FP1 : Donc, vous devez corriger votre compréhension à côté le 1er dialogue et le 2ème dialogue aussi

(exercices dans le livre après chaque dialogue – CO, p. 110)

159P2 : Faux, c'est clair. Il a obtenu 17. C'était excellent. Pouvez-vous me montrer tous les mots qui abordent le thème de l'école, les mots qui vous parlent du thème de l'école. Je vous donne deux minutes. Vous pouvez vous déposer votre réponse à travers l'application *Tablet* [tablettes]. Vous comprenez ce que je viens de dire. J'aimerais que vous répondez [répondiez] à cette question à travers l'application *Tablet* [tablettes]. Ça va ? Soyez patient. Il nous reste 10 minutes. Ça va ? Les thèmes de l'école, c'est-à-dire tous les mots qui concernent l'école, qui vous parlent de l'école. Répondez à travers *Tablet* [tablettes], s'il vous plaît.

อย่างไรก็ดีในรายวิชาการอ่านภาษาฝรั่งเศสพบว่าผู้สอนได้มีการมอบหมายงานคู่ (le travail en binôme) ในการค้นหาความหมายของคำศัพท์ ซึ่งเป็นปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนกับผู้เรียนนั่นเอง

Example :

29FM : ...Vous cherchez le vocabulaire, d'accord ? Allez ! Je vous donne jusqu'à 40. Je vous donne un quart d'heure... le vocabulaire le nouveau pour vous. Vous pouvez travailler à deux. Vous partagez. Vous pouvez travailler à deux avec des amis. Ce sera plus rapide pour un quart d'heure. Il faut marquer aussi ce mot vient de quelle ligne ; la ligne 1, 2, 3... Voyez la ligne no 1, 2.

4.1.4 การชี้แนะการเรียนรู้

จากการสังเกตการสอนในการวิจัยครั้งนี้ พบว่าในทุกรายวิชามีการใช้สื่อเทคโนโลยีในการเรียนการสอน เช่น PowerPoint, Projecteur, Smartphone CD สื่อเครื่องฉายทึบแสง รวมทั้งเอกสารจริง นอกจากนี้ผู้สอนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างยังมีการใช้ท่าทาง (les gestes et kinésiques) ประกอบการอธิบาย บางรายมีการใช้คำถามนำหรือปรับวิธีการตั้งคำถามให้ง่ายขึ้นเพื่อช่วยให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจมากขึ้น หรือบางครั้งมีการเรียบเรียงประโยคใหม่โดยให้คงความหมายเดิม (le paraphrase) และการพูดซ้ำย้ำทวน เป็นต้น

Example :

13FT : Elle est curieuse. Elle écoute. (P fait un geste) Elle a mis son oreille contre le mur (P fait un geste) pour essayer de voir... qu'est-ce qu'ils font les voisins. Alors, dans ce dossier, de quoi on va parler ? Dans ce dossier, de quoi on va parler ?

98FP1 : Deux filles parlent de Jacques Dupont dans la 1ère photo, n'est-ce pas ? Et après, elle parle de la personne dans la 2ème photo. Elle dit à l'autre personne que c'est la même personne. Donc, cette fille dit *Oh là, là*, Comment est Jacques Dupont ?

15FP2 : On fait de l'escalade, d'accord. (P fait un geste.) Cela veut dire quoi de l'escalade ? (P fait un geste.) เป็นปีาย d'accord. On fait du ski. On fait quoi d'autres ? On fait une sorte de la randonnée, n'est-ce pas ? Une promenade. Ça va. Qui d'autres ? D'accord. On va passer à l'autre chose. J'aimerais vous... comment dire vous introduire un nouveau mot car hier on a parlé du tourisme gris, n'est-ce pas ? Le gris, cela veut dire quoi ? La fumée, vous comprenez le mot « fumée ». *Smoke* en anglais. Ça va ? Ça vous dit quelque chose. *Smoke*, fumée ? Gris, la couleur grise, c'est quand on fume, on rejette quelque chose par rapport au tabac, aux cigarettes. (P fait un geste.) C'est quelque chose en air de couleur gris qu'on fait après on fume. C'est la fumée. D'accord. La fumée, c'est la pollution. Donc, le gris va vous dire quelque chose de comment dire du mal, non ? Ce sont comment dire le gris, la pollution, la fumée. C'est ça, le tourisme gris qu'on a parlé hier. C'est comme ça, non ? Quand on parle du tourisme gris, cela veut dire quoi ? Où exactement on fait ce type de tourisme ? À la montagne ? À la mer ? Mais où ?

142FP2 : Carte postale ou post card นะครับ c'est comme ça non ? On a un timbre, on a une espace pour écrire quelque chose. On a l'adresse de nos amis, par exemple. C'est pas la carte postale. C'est une carte pour dire quelque chose, pour remercier quelqu'un. Donc, c'est la carte de remerciement, n'est-ce pas ? Tout au long de ce texte, quand on a parlé de oui je vous remercie, j'ai de bon souvenirs pour ce monsieur-là, pour ce monsieur-ci, donc je vous remercie. Le but de cette carte, c'est pour remercier quelqu'un, n'est-ce pas ? Donc, c'est une carte de remerciement. Vous pouvez écrire le mot ? Carte de remerciement. (P a écrit ce mot à l'écran.) Voilà ! D'accord ? Bon, observer le timbre, à quel événement est-il associé ?

29FM: Maintenant, chacun, vous prenez votre téléphone, vous regardez le mot difficile, le nouveau vocabulaire. Prenez votre téléphone et vous allez écrire la page suivante, j'avais fait la page, une demi-page libre pour vous. Ecrivez le vocabulaire en français ; le vocabulaire qu'est-ce que (que) vous avez trouvé ? Qu'est-ce que cela veut dire en français ?...

92FM : Vous voyez le mot « là-bas », là-bas se réfère à quoi ? C'est-à-dire quoi ? Là-bas, c'est-à-dire la Corse et le sud-est. Vous connaissez le mot le ciel est dégagé. Vous ne connaissez pas ce mot. Vous regardez ici (P a montré des images prises de l'Internet). Il y a très peu de nuages. On voit très bien dans le ciel dégagé. Par contre, quand le ciel est comme ça, plein de nuages, vous ne voyez rien.

97FM : Voilà, une teinte, c'est une couleur. Les Français ne répètent pas toujours le même mot. Ils disent déjà le mot changer de... une couleur maintenant, ils disent prendre une teinte. Vous voyez ! Voilà ! C'est un exemple. Pas de répétition dans le même texte. Vous voyez, si vous écrivez un texte en français, vous utilisez le synonyme. Ce sera plus joli. Votre texte sera plus joli. On ne répète pas toujours le même mot. Voilà ! Allez...

108FM : Aligner, c'est un verbe qui vient du mot ligne, c'est-à-dire dans la même ligne, on dit aligner. Vous êtes toutes les quatre alignées. Vous êtes toutes alignées ; c'est-à-dire vous êtes toutes dans la même ligne. อยู่ในแถวเดียวกัน อยู่ในเส้นตรงเดียวกัน [Être dans la même ligne]. Aligner ici, c'est un adjectif parce que aligné est utilisé avec quel verbe ? Verbe être... sont presque aligné.

4.1.5 การแก้ไขข้อผิดพลาดและการเสริมแรง

จากการสังเกตการปฏิบัติการสอนของกลุ่มตัวอย่างในการศึกษารั้งนี้พบว่าผู้สอนได้มีการแก้ไขข้อผิดพลาดของผู้เรียน โดยเป็นการแก้ไขศัพท์หรือการออกเสียงคำให้ถูกต้องทันที (hétéro-correction par l'enseignant) และการใช้โครงสร้างไวยากรณ์ผิด เช่น การใช้โครงสร้างคำกริยาที่ไม่ถูกต้อง

Example :

45FT : (*XX – nom de cette étudiante*), vous faites attention en lisant par exemple la phrase « les amis, c'est pas comme des chaussures, on ne les classe pas dans les catégories ». Alors, là, vous stoppez un peu, vous vous arrêtez un peu après l'amitié, parce que sinon vous dites dans les catégories l'amitié. Ça fait un petit peu bizarre comme sens.

33FP2 : รับสมัครงาน [faire le recrutement] On dit « on recrute », d'accord. Donc, on voit déjà qu'il y a un homme, une femme sur (*dans*) son bureau. Chez son bureau, il y a... il y a comment dire... est-ce que vous pouvez lire le mot ? C'est quoi ? C'est RH. Ça veut dire quoi « RH » ?

35FP2 : Je vais noter « réceptionniste ». Mais j'ai marqué un mot d'interrogation. On n'en est pas sûr qu'elle est (*soit*) réceptionniste. Mais le mot commence exactement par la lettre R. Donc, ce n'est pas réceptionniste. Si je vous dis le mot en anglais, vous avez dit « Ah ! » je connaissais ce mot-là. En anglais, c'est quoi ? À l'inverse, c'est HR en anglais. Ça vous dit quelque chose HR ? C'est celui ou celle que vous devez contacter pour faire quoi ? Pour trouver un emploi, oui. C'est HR en anglais ou RH en français.

32FM : Oui, c'est voyelle ; un état, c'est un mot masculin. Si c'est voyelle on prononce *bonne* pas *bon* état. Vous répétez un os en bonne état.

113FM : On ne dit pas l'une, on dit la une. Qu'est-ce que c'est la une dans un journal ? La une, c'est la première page du journal. En général, ce sont des nouvelles. Des nouvelles, il y a le synonyme... des actualités.

54FM : Ah ! Tant... Aimer tant. Ici ce n'est pas *tant de*, c'est *tant*. Aimer tant, cela veut dire aimer beaucoup. Bien sûr. Très bien. Aimer beaucoup. Tant, cela veut dire beaucoup. Vous pouvez dire beaucoup d'étudiants aujourd'hui ; vous pouvez aussi dire tant d'étudiants. C'est la même chose. Mais ici, c'est aimer tant, pas tant de. Ici, des Japonais... qu'aiment tant des Japonais. Qu'est-ce que c'est ? Si vous faites une autre phrase, vous allez dire des Japonais aiment tant le thé vert. Aimer + (plus) le, la, les. Aimer tant, aimer beaucoup.

นอกจากนี้พบว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีประสบการณ์การสอนได้มีการใช้เทคนิคการชมเชย และการเสริมแรงผู้เรียนอย่างสม่ำเสมอตลอดทั้งคาบเรียน อีกทั้งมีลักษณะเป็นธรรมชาติ และมีการใช้คำชมเชยเป็นภาษาฝรั่งเศสที่หลากหลายและเหมาะสมกับบริบท

Example :

4FT : Voilà. Très bien. Donc, après le verbe *voir, entendre, écouter, regarder*.
Quatre verbes ont suivi par infinitif...

43FT : Voilà ! Merci. Ensuite, (*XX – nom d'un étudiant*), allez-y ! Je vous écoute.

11FP2 : D'accord. Merci, vous avez bien révisé la leçon d'hier. Je suis content.
Bon, vous avez dit tout à l'heure que le tourisme blanc concerne la montagne, n'est-ce pas ? En fait, cela ne se réfère pas directement à la montagne, c'est plutôt la neige qui comment dire... qui couvre les montagnes. Donc, hier je vous ai posé une question. Y a-t-il le tourisme blanc ici en Thaïlande ? Oui ou Non ?

22FP2 : La réponse est oui. Oui, c'est ça. Par exemple, je suis français. Je viens en Thaïlande. Pourquoi je viens ici en Thaïlande ? Parce que les frais de soins chez le médecin ainsi que de médicaments, c'est super cher en Europe, notamment en France. Donc, je viens en Thaïlande pour faire des soins médicaux, voir le médecin ou bien ce que vous connaissez très bien, faire la chirurgie, cela veut dire quoi ? Chirurgie.

15FM : Très bien. *XX* (nom d'un étudiant), plus fort.

100FM : Apprécier, bien sûr. Très bien. Apprécier de centaines d'étoiles. Centaines, ça vient de quel mot ?

4.1.6 ภาษาที่ใช้ในการเรียนการสอน

จากการศึกษาวิเคราะห์ภาษาที่ใช้สอนในชั้นเรียนของกลุ่มตัวอย่างในการศึกษาคั้งนี้ พบว่าผู้สอนส่วนใหญ่มีการใช้ภาษาฝรั่งเศสเป็นภาษาสื่อสารในการสอน กลุ่มตัวอย่างบางราย ที่ได้เคยศึกษาหรือมีประสบการณ์การฝึกอบรมจากประเทศฝรั่งเศสจะใช้ภาษาฝรั่งเศสสื่อสารในการสอนตลอดทั้งคาบเรียน แต่มีการใช้ภาษาไทยหรือภาษาอังกฤษในกรณีอธิบายให้ความหมาย ชัดเจนขึ้น หรือยกตัวอย่างเพิ่มเติม หรือเปรียบเทียบความหมาย เพื่อให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจ

ได้อย่างชัดเจนยิ่งขึ้น จากการสังเกตการสอนในการวิจัยครั้งนี้สะท้อนว่ากลุ่มตัวอย่างมีความรู้ด้านภาษาต่างประเทศทั้งภาษาอังกฤษและภาษาฝรั่งเศส

Example :

24FT : Ah ! La page du facebook, c'est une page, qu'est-ce qu'on dit en français ? Facebook, c'est un mot emprunté de la langue anglaise, alors comment on dit en français, c'est une page...

95FP1 : Ah, parce qu'il est devenu un acteur très célèbre. C'est-à-dire quoi ? Jacques Dupont c'est le nom très courant, c'est-à-dire « banal » ช้า et หาได้ โดยทั่วไปใช้ใหม่ ดาดดิน, comme ça. Donc il a changé de nom comme il était devenu un acteur très célèbre. Pourquoi elle dit Oh là, là, ici ? Pourquoi ? Ah, parce que c'est qui ? Cette fille ou cette femme ne croit pas, c'est la même personne, n'est-ce pas ? En fait, ces deux photos, c'était une même personne, c'est-à-dire la première photo, c'est Jacques Dupont, la deuxième photo, c'est Paul Henri. Donc, cette fille ne croit pas, elle est surprise aussi. Vous comprenez ?

36FP2 : C'est celui qui vérifie votre dossier. C'est celui qui cherche à recruter des employés, n'est-ce pas ? Bon ça, c'est sa fonction principale. Sa fonction est avant tout de recruter et d'embaucher des gens pour travailler. C'est sa fonction principale. On dit que son métier, son poste représente des ressources humaines. R vient de « ressources » et h vient d'un adjectif « humaines » ça va ? (P a écrit ce mot à l'écran.) en anglais, on dit *Human resources*...HR เรา น่าจะรู้จักกันดีนะว่าหน้าที่เขาทำอะไร ใช้ใหม่ [On devrait bien connaître ses fonctions et ce qu'il fait, n'est-ce pas ?] Si on les traduit en thaï, *ressources*, cela veut dire quoi ? Ressources ทรัพยากร (P traduit le mot *Ressources* en thaï). Voilà ! Humaines ทรัพยากรมนุษย์ (P traduit le mot *Human Resources* en thaï). C'est celui qui gère, qui comment dire, qui s'occupe du personnel, des employés dans une entreprise, dans un organisme, etc. Donc, c'est son travail. Donc, on voit déjà... On voit déjà que cette travaille dans les ressources humaines. Donc, c'est son travail. Donc, ce monsieur-ci qu'on vient de dire tout à l'heure qu'il n'est pas employé. On va voir ce qu'il a dit, ce qu'il a parlé...ce qu'il parle. Et si vous m'embauchez, je vous les dédicace. C'est une phrase conditionnelle. C'est une condition. Si vous m'embauchez...

87FM : Elle sera cachée par l'ombre de la Terre total c'est-à-dire partiellement ou totalement cachée par l'ombre de la Terre totale, c'est-à-dire la lune va être noire, complètement noire. Vous connaissez le mot l'ombre ? Oui, si vous marchez... Vous êtes sous un arbre, vous êtes sous l'ombre d'un arbre. Cela veut dire quoi, en thaï ? Vous dites quoi en thaï ?

116FM : Après, regardez dans la rubrique « nouvelles », ce sont les nouvelles comment ? Les nouvelles politiques, économiques, des nouvelles d'accidents sur les accidents de la route. Et quoi encore ? Nouvelles sur la société, sur le showbiz...on emprunt le mot d'anglais Showbiz...

129FM : C'est ça. Quand le soleil, la Terre et la lune sont quasiment alignés. (P fait un geste) Alors maintenant, vous connaissez le mot จันทรุปราคา [l'éclipse lunaire] ; c'est quoi en français ?

4.2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์

ในการศึกษาค้นคว้าวิจัยได้มีการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่าง เพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึกประกอบการวิเคราะห์ข้อมูล โดยสัมภาษณ์ผ่านทาง Application Line เนื่องจากการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโควิด 19 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างสามารถสรุปประเด็นสำคัญได้ดังนี้

4.2.1 การเลือกใช้แบบเรียน/เอกสารประกอบการสอน

กลุ่มตัวอย่างที่สอนรายวิชาภาษาฝรั่งเศสให้ข้อมูลว่าการเลือกหนังสือแบบเรียนภาษาฝรั่งเศสเป็นความเห็นชอบของที่ประชุมสาขาวิชา โดยพิจารณาใช้หนังสือแบบเรียนภาษาฝรั่งเศสสำหรับผู้เรียนชาวต่างประเทศที่เป็นชุดต่อเนื่องกัน (la méthode de français langue étrangère) เนื้อหาและทักษะต่างๆ ในแบบเรียนได้ถูกกำหนดตามระดับความสามารถทางภาษาโดยกรอบมาตรฐานยุโรป Le Cadre européen commun de référence pour les langues (CECRL) โดยกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ดำเนินการสอนตามคู่มือครู (le guide pédagogique) และมีการใช้เอกสารจากแหล่งอื่นๆ ประกอบ หรือปรับเปลี่ยนเพิ่มเติมแบบฝึกหัดจากแบบเรียน เพื่อเสริมความรู้ด้านศัพท์ ไวยากรณ์ ด้านการอ่านและการเขียน ส่วนในรายวิชาการอ่านภาษาฝรั่งเศส นั้นผู้สอนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างได้ใช้เอกสารบทอ่านสั้นๆ ที่เป็นที่น่าสนใจของผู้เรียน โดยคัดเลือกมาจากเว็บไซต์ต่างๆ เช่น นิตยสารออนไลน์ Selection Reader's Digest, Journal des Enfants นอกจากนี้มีการเลือกหนังสือภาษาฝรั่งเศสสำหรับเยาวชนด้วย อาทิ เรื่อง Le Petit Nicolas

4.2.2 การกำหนดวัตถุประสงค์การสอน

กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ให้ข้อมูลว่าการกำหนดวัตถุประสงค์ของการสอนในรายวิชาหรือคาบการสอนนั้น ๆ เป็นไปตามคำอธิบายรายวิชาที่กำหนดไว้ในหลักสูตร (มคอ.2) เช่น การเรียนรู้และฝึกฝนศัพท์ สำนวน โครงสร้างภาษาฝรั่งเศส กลุ่มตัวอย่างบางรายกล่าวว่าเน้นการจัดการเรียนการสอนด้านวัฒนธรรมฝรั่งเศสด้วยเช่นกัน บางรายให้ความสำคัญกับการตรวจงานการบ้านของผู้เรียน เนื่องจากพบว่าผู้เรียนยังมีปัญหาด้านโครงสร้างภาษาฝรั่งเศส สำหรับรายวิชาการอ่านนั้น ผู้สอนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างให้ข้อมูลว่าการเลือกหัวข้อเนื้อหา ประเภทของบทอ่าน และขั้นตอนการสอนจะสอดคล้องกับคำอธิบายรายวิชา เช่น การอ่านและวิเคราะห์เนื้อเรื่อง วิเคราะห์ศัพท์และไวยากรณ์ นอกจากนี้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนวิชาอ่านภาษาฝรั่งเศส ผู้สอนได้ให้ผู้เรียนอ่านออกเสียงบทอ่าน (la lecture à haute voix) เพื่อต้องการทราบว่าผู้เรียนออกเสียงภาษาฝรั่งเศสถูกต้องหรือไม่ และได้แก้ไขการออกเสียงของผู้เรียนให้ถูกต้อง

4.2.3 การใช้วิธีการสอนผสมผสาน

ผู้สอนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ไม่ได้ใช้วิธีการสอนแบบใดแบบหนึ่งโดยเฉพาะ แต่ใช้วิธีการสอนแบบผสมผสาน เพราะเชื่อว่าไม่มีวิธีการสอนแบบใดดีที่สุด ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับสถานการณ์ในชั้นเรียน และต้องปรับเปลี่ยนให้สอดคล้องกับระดับความรู้และความสามารถของผู้เรียน นอกจากนี้เห็นว่าเป็นเรื่องท้าทายและน่าสนใจถ้าได้ทดลองวิธีการจัดการเรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ ในการสอนของตนที่ได้สืบค้นข้อมูลเอกสารประกอบการสอนและแบบฝึกหัดต่าง ๆ เพื่อนำมาใช้ในการเรียนการสอนให้ผู้เรียนสามารถเข้าใจสิ่งที่เรียนรู้ได้ดียิ่งขึ้น ในรายวิชาการอ่านภาษาฝรั่งเศส ผู้สอนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างให้ข้อมูลว่าพยายามหาวิธีการช่วยให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจให้ได้มากที่สุด เช่น การส่งบทอ่านให้ผู้เรียนได้อ่านบทอ่านก่อนล่วงหน้า และระบุตัวเลขในบทอ่านแต่ละบรรทัด ปรับเนื้อความบางส่วนในบทอ่านให้ง่ายขึ้น

4.2.4 เจตคติที่มีต่อการสอน

ผู้สอนในกลุ่มตัวอย่างทุกคนมีเจตคติเชิงบวกต่อการสอนภาษาฝรั่งเศส แม้ว่าจะมีประสบการณ์และจำนวนปีในการทำงานที่แตกต่างกัน โดยกล่าวว่าเป็นอาชีพที่ตนสนใจและมีความตั้งใจเลือกเป็นครูสอนภาษาฝรั่งเศส จึงมีความสุข “le plaisir” ถึงแม้ว่าจะเป็นงานที่ทำท้อและมีความยาก “le défi et la difficulté” อย่างไรก็ตามผู้สอนยังต้องการพัฒนาและปรับปรุงวิธีการสอนของตนให้ดีขึ้น ถ้ามีโอกาสและมีเวลาผู้สอนมีความประสงค์ที่จะเข้าร่วมประชุมสัมมนา หรือฝึกอบรมอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้ได้รับความรู้ด้านการเรียนการสอนภาษาฝรั่งเศสเพิ่มมากขึ้น

5. สรุปและอภิปรายผล

จากผลการวิจัยดังที่นำเสนอมาข้างต้นนั้นสามารถสรุปและอภิปรายผลในประเด็นสำคัญได้ดังต่อไปนี้

1) ในการศึกษาครั้งนี้วิธีการสอนของกลุ่มตัวอย่าง ส่วนใหญ่ผู้สอนอธิบายข้อมูลและให้รายละเอียดแก่ผู้เรียนมาก ซึ่งบางครั้งผู้สอนใช้การพูดอธิบายฝ่ายเดียวมากกว่าให้ผู้เรียนได้พูดโต้ตอบ ทั้งนี้ในทัศนะของ Cuq & Gruca (2017, pp. 110-111) นั้น ครูผู้สอนภาษาในยุคปัจจุบันควรต้องปรับมุมมองที่มีต่อการสอน โดยต้องเชื่อว่าการสอนมิใช่การบอกหรือถ่ายทอดเนื้อหาความรู้แก่ผู้เรียน (*transmettre d'un savoir*) ผู้สอนมิใช่เป็นผู้ถ่ายทอดความรู้ (*un détenteur d'un savoir*) แต่การสอนคือการให้แนวทางแก่ผู้เรียน (*le guidage*) โดยคำนึงถึงวัตถุประสงค์ของการเรียนและผู้เรียนเป็นสำคัญ

2) การใช้เทคนิคการตั้งคำถามของกลุ่มตัวอย่าง พบว่าส่วนใหญ่เป็นเทคนิคการถาม-ตอบจากเนื้อหาบทเรียน หรือจากคำศัพท์ สำนวน หรือโครงสร้างภาษาที่พบในบทเรียน และคำถามส่วนมากมีลักษณะเป็นคำถามปลายปิดมากกว่าปลายเปิด อีกทั้งผู้สอนมีการตั้งคำถามหลาย ๆ คำถามในคราวเดียวกัน และผู้สอนตอบคำถามเอง โดยที่ผู้เรียนไม่ได้มีส่วนร่วมในการเรียนรู้ ซึ่งผู้สอนควรกระตุ้นให้ผู้เรียนคิดหาคำตอบ หรือสนับสนุนให้ผู้เรียนคิดตั้งคำถามกันเอง อย่างไรก็ตามจากผลการศึกษาพบว่าผู้สอนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างบางคนใช้การตั้งคำถามที่มีลักษณะกระตุ้นให้คิด และให้ผู้เรียนตั้งคำถามจากสิ่งที่เรียนรู้มาแล้ว ในเรื่องนั้นนับว่าเป็นสิ่งสำคัญที่ควรฝึกฝนให้แก่ผู้เรียน ดังที่ Tardieu (2008, pp. 125-126) และ Bertocchini & Constanzo (2017, p. 59) กล่าวว่าการส่งเสริมให้ผู้เรียนได้ฝึกการสะท้อนคิดจนค้นชิน (*les attitudes réflexives*) จะเอื้อต่อการเรียนรู้ด้วยตนเองของผู้เรียน และสามารถเป็นผู้เรียนที่พึ่งพาตนเองและเรียนรู้ด้วยตนเองได้อย่างอิสระ (*l'apprenant auto-dirigé*) อันเป็นคุณลักษณะสำคัญของผู้เรียนเชิงรุก (*apprenant actif*) (St-Jean, 2001).

3) จากการสังเกตการสอนรายวิชาการอ่านภาษาฝรั่งเศสในชั้นเรียนพบว่า ผู้สอนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างมีการใช้สื่อเอกสารจริง (*les documents authentiques*) ที่นำมาจากเว็บไซต์ต่าง ๆ โดยเลือกหัวข้อที่เป็นความสนใจของผู้เรียน ในเรื่องนี้ Bertocchini & Constanzo (2017, pp. 23-24) ได้แสดงทัศนะว่าการใช้เอกสารจริงในชั้นเรียนภาษาฝรั่งเศส อาทิ บทความโฆษณา บทความในหนังสือพิมพ์ บัตรเชิญในโอกาสต่าง ๆ นั้นจะส่งเสริมให้ผู้เรียนได้เห็นตัวอย่างการใช้ภาษาสื่อสารที่ปรากฏอยู่จริงในสังคมวัฒนธรรมของชาวฝรั่งเศส เช่น ภาษาพูดในระดับต่าง ๆ ภาษาเขียน ภาพ สัญลักษณ์ต่าง ๆ นอกจากนี้การนำสื่อเอกสารจริงมาใช้ในชั้นเรียนจะทำให้ผู้เรียนเกิดแรงจูงใจและมีความสนใจในการเรียนรู้ภาษาฝรั่งเศสมากขึ้น อย่างไรก็ตามผู้สอนควรคำนึงถึงการนำเอกสารจริงมาใช้ในการจัดการเรียนรู้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการนำเอกสารจริง

ภาษาฝรั่งเศสมาปรับหรือตัดต่ออาจทำให้เอกสารนั้นขาดความเป็นจริงได้ (l'authenticité) และสิ่งที่อาจเป็นปัญหาในการนำเอกสารจริงภาษาฝรั่งเศสมาใช้ประกอบการเรียนการสอนคือการที่ผู้เรียนเข้าใจความหมายผิด หรืออาจไม่เข้าใจภาษาและวัฒนธรรมที่แฝงไว้ในเอกสารจริงนั้นๆ ได้นอกจากนี้ Bertocchini & Constanzo (2017, p. 25) ได้กล่าวว่าผู้สอนควรเลือกใช้เอกสารจริงด้านต่าง ๆ อย่างหลากหลายตามที่ปรากฏในกรอบมาตรฐานยุโรป (CECR) และสอดคล้องกับระดับความสามารถและความสนใจของผู้เรียน เช่น ด้าน Personnel (par ex. recettes, magazines, journaux, courrier personnel) ด้าน Public (par ex. programmes, horaires, annonces, règlements, dépliants, menus) ด้าน Professionnel (par ex. lettre d'affaires, consignes de sécurité, cartes de visites, étiquetage et emballage) และด้าน Educationnel (par ex. manuel scolaire, livre de lecture, ouvrages de référence, résumés)

4) การใช้ภาษาในการสอนของกลุ่มตัวอย่าง พบว่าผู้สอนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างมีการอธิบายหรือให้ความรู้เพิ่มเติมแก่ผู้เรียนผ่านการใช้ภาษาทั้งสามภาษา ได้แก่ ภาษาไทย ภาษาฝรั่งเศส และภาษาอังกฤษ มีการใช้เทคนิคการยกตัวอย่างศัพท์ที่มีความหมายเหมือนหรือความหมายตรงกันข้ามในภาษาอังกฤษซึ่งเป็นภาษาต่างประเทศที่หนึ่งของผู้เรียนนับว่าสอดคล้องกับแนวคิดการถ่ายโอนทางภาษาจากภาษาที่หนึ่งหรือภาษาแม่สู่ภาษาฝรั่งเศสของผู้เรียน รวมทั้งแนวโน้มของการจัดการเรียนการสอนภาษาในบริบทพหุสังคมวัฒนธรรม (le plurilinguisme) ก็ได้ให้ความสำคัญกับการใช้ภาษาที่หลากหลายในการเรียนการสอนภาษาต่างประเทศเช่นกัน (De Koninck, 2012; Thipkong et al., 2015)

5) จากการวิเคราะห์การสังเกตการสอนในรายวิชาภาษาฝรั่งเศส พบว่าส่วนใหญ่เป็นกิจกรรมการเรียนรู้มีลักษณะเป็นรายบุคคลหรืองานเดี่ยวมากกว่าการมอบหมายให้ผู้เรียนทำงานร่วมกับเพื่อน เช่น งานคู่ งานกลุ่มย่อย ทั้งนี้การจัดการชั้นเรียนและการสร้างบรรยากาศการเรียนรู้แบบมีปฏิสัมพันธ์ในชั้นเรียนเป็นสิ่งสำคัญด้วยเช่นกัน (Robert et al., 2018, p. 111) โดยควรมีปฏิสัมพันธ์ทั้งสองลักษณะ กล่าวคือระหว่างผู้สอนกับผู้เรียน (l'interaction du sens vertical) และระหว่างผู้เรียนกับผู้เรียน (l'interaction du sens horizontal) ดังที่ Cuq & Gruca (2017, p. 122) กล่าวว่า การส่งเสริมให้เกิดบรรยากาศการเรียนรู้เชิงปฏิสัมพันธ์ในการเรียนการสอนจะช่วยเอื้อให้ผู้เรียนเกิดการแลกเปลี่ยนและเรียนรู้ร่วมกัน (la co-construction du savoir) นอกจากนั้นการใช้กิจกรรมกลุ่มและการเรียนรู้แบบร่วมมือ (co-operative learning) จะช่วยให้ผู้เรียนได้ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ได้พัฒนาทักษะทางสังคมและเรียนรู้การคิดแก้ปัญหา ร่วมกัน (Barkley et al., 2005; Lavergne, 1996)

6) จากผลการศึกษาในครั้งนี้พบว่าด้านเทคนิคการสอนโดยการกระตุ้นเสริมแรงของผู้สอนในกลุ่มตัวอย่างมีความแตกต่างกัน ขึ้นอยู่กับภูมิหลังด้านการศึกษาและประสบการณ์

ด้านการสอนของกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดการจัดหลักสูตรและโปรแกรมการจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาครูผู้สอนภาษาฝรั่งเศสโดยเฉพาะ (la formation initiale) เพื่อเรียนรู้ด้านระเบียบวิธีการสอน การปฏิบัติการสอนในชั้นเรียน เทคนิคการสอนต่างๆ การใช้สื่ออุปกรณ์การสอน การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ นอกจากนี้ผู้สอนควรให้ความสำคัญกับการฝึกปฏิบัติและเข้ารับการอบรมอย่างต่อเนื่องหลังเป็นครูประจำการ (la formation continue) หรืออาจเป็นการฝึกการเรียนรู้ด้วยตนเอง (l'autoformation) (Cuq & Gruca, 2017, pp. 133-136)

6. ข้อเสนอแนะ

จากการวิเคราะห์ข้อมูลและผลการศึกษาในครั้งนี้ ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะในประเด็นต่างๆ ดังนี้

6.1 ข้อเสนอแนะในการนำไปปฏิบัติ

1. ผู้รับผิดชอบหรือผู้ที่เกี่ยวข้องในการจัดทำหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอนในมหาวิทยาลัยต่างๆ ควรนำผลการวิจัยครั้งนี้เป็นกรณีศึกษาในการปรับปรุงและพัฒนา รูปแบบวิธีการเรียนการสอนภาษาต่างประเทศในมหาวิทยาลัยให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นต่อไป

2. องค์กรหรือสมาคมวิชาชีพและผู้ที่เกี่ยวข้องในการกำหนดนโยบาย/แผนงานด้านการศึกษาระดับประเทศ ควรจัดทำแนวทางในการพัฒนาการเรียนการสอนภาษาฝรั่งเศส อาทิ การจัดทำนวัตกรรมในการฝึกอบรมและพัฒนาผู้สอนและผู้เรียนภาษาฝรั่งเศสในระดับอุดมศึกษาที่เป็นรูปธรรมมากยิ่งขึ้น

3. ควรมีการประชุมสัมมนาแลกเปลี่ยนแนวทางในการศึกษาเปรียบเทียบด้านการเรียนการสอนภาษาฝรั่งเศสกับประเทศอื่น ๆ ในกลุ่มประเทศอาเซียน รวมทั้งทิศทางการพัฒนาการเรียนการสอนภาษาฝรั่งเศสในภูมิภาคอาเซียนต่อไป

6.2 ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาติดตามสังเกตวิธีการสอนของกลุ่มตัวอย่างในรายวิชาอื่นๆ หรือในชั้นปีอื่นๆ เพื่อจะได้ข้อสรุปเกี่ยวกับรูปแบบและเทคนิควิธีการสอนที่ชัดเจนยิ่งขึ้น

2. การทำวิจัยในอนาคตควรมีการศึกษาตัวแปรด้านลีลาการสอน (les styles d'enseignement) หรือกลยุทธ์การสอน (les strategies d'enseignement) อาจทำให้ได้ข้อมูลในการสรุปผลที่ชัดเจนยิ่งขึ้น

3. ควรมีการวิเคราะห์เชิงปริมาณประกอบด้วย การสำรวจการใช้กลยุทธ์การสอน แบบวัดเจตคติที่มีต่อการสอน แบบสำรวจคุณลักษณะหรือบุคลิกภาพของผู้สอน โดยศึกษาความสัมพันธ์

(correlation) หรือการทำนายตัวแปรต่าง ๆ (indicateur) ซึ่งอาจส่งผลต่อกลวิธีการสอนของครูผู้สอน เป็นต้น

4. ควรมีการวิเคราะห์เปรียบเทียบกลวิธีการเรียนการสอนภาษาฝรั่งเศสในชั้นเรียนระดับมหาวิทยาลัยของประเทศไทยเพื่อขยายผลการศึกษาให้ครอบคลุมพื้นที่มากขึ้น ทำให้เห็นภาพรวมและแนวทางการพัฒนาการเรียนการสอนภาษาฝรั่งเศสในระดับอุดมศึกษาต่อไป

5. ควรมีการวิจัยร่วมระหว่างสถาบันในประเทศไทยและ/หรือในภูมิภาคอาเซียน เพื่อจะได้ข้อสารสนเทศที่สำคัญเกี่ยวกับทิศทางและแนวโน้มในการพัฒนาการเรียนการสอนภาษาฝรั่งเศสในภูมิภาคอาเซียนได้ชัดเจนยิ่งขึ้น

Références bibliographiques

- เกติณี ชัยศรี และศิริมา ปุรินทรากิบาล. (2563). การจัดการเรียนรู้เชิงรุกเพื่อการจัดการเรียนการสอนภาษาฝรั่งเศสในโรงเรียนมัธยมศึกษาในภาคใต้. *วารสารสมาคมครูภาษาฝรั่งเศสแห่งประเทศไทย*, 43(2), 86-115.
- Abdelaziz Nada Fathy. (2017). *L'observation dans une classe de langues*. Retrieved from <https://arlap.hypotheses.org/9709> on 23 March 2021.
- Abry, D. (1992). *Introduction à la didactique d'une langue étrangère*. Centre national d'enseignement à distance, Institut de Poitiers-Futuroscope.
- Bertocchini, P., & Costanzo, E. (2017). *Manuel de formation pratique pour le professeur de FLE*. Paris : Clé International.
- Barkley, E.F., Cross, K. P., & Major, C.H. (2005). *Collaborative learning techniques*. San Francisco, C.A.: John Wiley & Sons.
- Besse, H. (1985). *Méthodes et pratiques des manuels de langue*. Paris : Didier.
- Conseil de l'Europe, Comité de l'éducation. (2001). *Un cadre européen de référence pour les langues*. Paris : Les éditions Didier.
- Cuq, J.-P., & Gruca, I. (2017). *Cours de didactique du français langue étrangère et seconde (4ed.)* Grenoble : PUG.
- Cyr, P. (1996). *Le point sur les stratégies d'apprentissage d'une langue seconde*. Anjou : Les Editions CEC.
- De Koninck, Z. (2012). *La didactique du plurilinguisme et l'enseignement des langues étrangères*. La formation régionale organisée par CREFAP du 31 octobre au 2 novembre 2012 à HoChiMinh ville, Vietnam.
- Germain, C. (1991). *Le point sur l'approche communicative en didactique des langues*. Anjou : Centre Éducatif et Culturel.
- Germain, C. (1993). *Évolution de l'enseignement des langues 5000 ans d'histoire*. Paris : Clé International.
- Lavergne, N. (1996). L'apprentissage coopératif. *Québec Français*, 103, 26-29.
- Martinez, P. (2012). *La didactique des langues étrangères*. (6e édition). Paris : PUF.

- Martinez, P. (2018). *Un regard sur l'enseignement des langues. Des sciences du langage aux NBIC*, Editions des Archives Contemporaines, Paris. Retrieved from <http://eac.ac/books/9782813002839> on 21 March 2021.
- Painchaud, G. (1990). Les stratégies d'enseignement : des recettes aux plans d'action. *La Revue de l'AQEFLS*, 12, 1.
- Porcher, L. (2004). *L'enseignement des langues étrangères*. Paris : Hachette.
- Puren, C., Bertocchini, P., & Costanzo, E. (1998). *Se former en didactique des langues*. Paris : Ellipses.
- Richards, J. C., & Rodgers, T. S. (2011). *Approaches and methods in language teaching*. New York, NY. : Cambridge University Press.
- Robert, J.-P., Rosen, É., & Reinhardt, C. (2018). *Faire classe en FLE. Une approche actionnelle et pragmatique*. Paris : Hachette.
- Rosen, É. (2009). Perspective actionnelle et approche par les tâches en classe de langue. *Le Français dans le monde, Recherche et applications*, 45, 6-14.
- Savignon, S. J. (1997). *Communicative competence theory and classroom practice*. New York : McGraw Hill.
- St-Jean, M. (2001). L'apprentissage actif. Comment des professeurs engagent leurs étudiants dans un apprentissage actif. *Bulletin CÉEFES, Université de Montréal*, No 4 (Octobre, 2001), p.1-2.
- Tagliante, C. (1994). *La classe de langue*. Paris : Clé International.
- Tardieu, C. (2008). *La didactique des langues en 4 mots-clés : Communication, culture, méthodologie, évaluation*. Paris : Ellipses.
- Thipkong, P., Charpentier, J., Imsil, N., Bui, T., & Pham, D. S. (2015). *Formation des élèves thaïlandais et vietnamiens des classes bilingues francophones et/ou de français intensif de niveau secondaire à la compétence plurilingue-pluriculturelle : vers une socio-didactique des langues*. Rapport de recherche.

ภาคผนวก ก

ตารางสรุปรูปแบบวิธีการการสอนภาษาฝรั่งเศสในฐานะภาษาต่างประเทศ

ระเบียบวิธีการสอน (Méthodologie)	หลักการ/ จุดเห็นลักษณะสำคัญ	กระบวนการหลัก เทคนิคการสอน กิจกรรมในชั้นเรียน
การสอนภาษาต่างประเทศ ตามแนวคิดขบวนการนิยม	<ul style="list-style-type: none"> - การสอนภาษาเขียนเป็นหลัก จากงานวรรณกรรม ซึ่งเป็นเป้าหมายในการเรียนรู้ - การสอนไวยากรณ์แบบตรง โดยใช้การอธิบายภาษาด้วยภาษา - ผู้สอนจะเป็นผู้อธิบายและแปลด้วยภาษาแม่ 	<ul style="list-style-type: none"> - การเขียนเป็นหัวใจหลักในการเรียนการสอน - มักใช้ภาษาแม่ในการเรียนการสอน - แบบฝึกหัดเกี่ยวกับการแปล
การสอนแบบตรง เริ่มตั้งแต่ปีค.ศ.1901	<ul style="list-style-type: none"> - ให้ความสำคัญกับการพูด - การเรียนรู้คำศัพท์ในชีวิตประจำวันและไวยากรณ์พื้นฐานด้วยรูปแบบการสอนแบบอุปนัยและแบบแฝง - ไม่เน้นหลักการเขียน - ใช้วิธีการทำความเข้าใจด้วยบทโดยรวม กล่าวคือมักเน้นการทำความเข้าใจตามสถานการณ์ 	<ul style="list-style-type: none"> - การอธิบายด้วยท่าทางประกอบรูปภาพ และหรือตัวอย่าง โดยใช้ภาษาต่างประเทศ จะไม่ใช้ภาษาแม่หรือการแปลในชั้นเรียน - การเล่นเกมตอบคำถาม การละคร และการแสดงบทบาทสมมติ
การสอนแบบฟัง-พูด โปรแกรมการฝึกอบรม เฉพาะกองทัพ (1942-1943) - หลักพฤติกรรมนิยม กล่าวคือ สิ่งเร้า แรงเสริม การตอบสนอง	<ul style="list-style-type: none"> - เน้นภาษาพูด การใช้บทสนทนาที่สร้างขึ้นเอง และการศึกษาบทเรียนตามลำดับขั้นตอน - ไวยากรณ์เชิงอุปนัยจากการศึกษาเปรียบเทียบการพัฒนาเรียนรู้โครงสร้างไปที่ละชั้น - แบบฝึกหัดที่เป็นรูปแบบและเปลี่ยนแปลงไปเรื่อยๆตามโครงสร้างภาษา - การสร้างพฤติกรรมให้เป็นไปแบบอัตโนมัติผ่านการเลียนแบบหรือการจดจำ 	<ul style="list-style-type: none"> - การใช้อุปกรณ์ด้านโสตทัศนะ และการปฏิบัติการทางภาษา - การใช้แบบฝึกหัดพูดซ้ำๆ และแบบฝึกหัดไวยากรณ์โครงสร้าง - หลีกเลี่ยงการเข้าไปรบกวน

ระเบียบวิธีการสอน (Méthodologie)	หลักการ/ จุดเห็นลักษณะสำคัญ	กระบวนการหลัก เทคนิคการสอน กิจกรรมในชั้นเรียน
<p>การสอนแบบโสตทัศนะ (SGAV, 1960-1980)</p> <ul style="list-style-type: none"> - 1954 : Le français fondamental ระดับ 1 (1475 คำ) และระดับ 2 (1609 คำ) - 1960 : Voix et images de France - 1972 : De vive voix 	<ul style="list-style-type: none"> - เน้นภาษาพูดที่ใช้บทสนทนา ในสถานการณ์ชีวิตประจำวัน กล่าวคือการใช้บทสนทนาที่สร้างขึ้นเอง และการศึกษา บทเรียนตามลำดับขั้นตอน - การสอนไวยากรณ์เป็นแบบอุปนัยและแบบอ้อม - เน้นความหมายก่อนศึกษารูปแบบ - การเรียนรู้ทักษะการเขียนที่หลากหลาย หลังการเรียนไปแล้ว 60 ชั่วโมง 	<ul style="list-style-type: none"> - บทเรียน 5 ขั้นตอน ประกอบด้วย การนำเข้าสู่เรื่อง การอธิบาย การทำซ้ำ การฝึกใช้สิ่งที่เรียนไปแล้ว การนำความรู้ไปใช้ การถ่ายโอน - การใช้เครื่องมือโสตทัศนะ ภาพนิ่ง และการแปลความในช่วงการนำเสนอและการอธิบาย - แบบฝึกหัดไวยากรณ์โครงสร้างเพื่อกำหนดและปรับปรุงโครงสร้างบทสนทนา - การแสดงละครหรือบทบาทสมมติ ในช่วงขั้นตอนการฝึกใช้สิ่งที่เรียนรู้ไปแล้ว
<p>การสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร</p>	<ul style="list-style-type: none"> - ภาษาในมิติสังคมและวัฒนธรรม - การฝึกฝนทักษะด้านการสื่อสาร 4 ทักษะตามความต้องการทางการใช้ภาษาที่กำหนดไว้ก่อนแล้ว - ไวยากรณ์เพื่อทำหน้าที่และใช้ ในการสื่อสารตามหัวข้อ โดย การสอนและการเรียนรู้ผ่าน การใช้ภาษา - การเขียนกลับมาฟื้นฟู โดยให้ ความสำคัญตั้งแต่การเริ่มการเรียนรู้ - การมุ่งเน้นไปที่ผู้เรียนเป็นหลัก ซึ่งเป็นทั้งผู้รับและผู้แสดงการเรียนรู้ 	<ul style="list-style-type: none"> - การใช้สื่อเอกสารจริงและ อุปกรณ์เสริมเพื่อพัฒนาทักษะ รวมถึงการเรียนรู้วัฒนธรรม - การจำลอง การแสดงบทบาทสมมติเพื่อการพัฒนาเรียนรู้ทักษะ การสื่อสาร - หลักปฏิบัติและขั้นตอนที่หลากหลายและแตกต่างกัน

ระเบียบวิธีการสอน (Méthodologie)	หลักการ/ จุดเห็นลักษณะสำคัญ	กระบวนการหลัก เทคนิคการสอน กิจกรรมในชั้นเรียน
การสอนภาษาตามแนวคิด Actionnelle	<ul style="list-style-type: none"> - ผู้เรียนเป็นผู้ใช้ภาษาที่ได้เรียนรู้มาและเป็น acteur social - การใช้ทักษะต่างๆ (non-langagière) และทักษะทางการสื่อสาร (langagière) ให้สำเร็จลุล่วง - การพัฒนาความสามารถทางพหุภาษาและพหุวัฒนธรรม - เน้นการมีปฏิสัมพันธ์กลุ่ม 	<ul style="list-style-type: none"> - การศึกษาโดยการจำลองและการจัดทำชิ้นงาน โครงการงาน - การใช้สื่อและอินเทอร์เน็ต - การทำงานกลุ่ม การเรียนรู้แบบการให้ความร่วมมือกัน

(ที่มา: Germain, 1993; Tagliante, 1994)

ภาคผนวก ข

Grille d'analyse de la méthode (une fiche par cours)

	<i>Items</i>	<i>Ce qui est déclaré par les auteurs de la méthode</i>	<i>Observations</i>
1	Présentation générale du cours		
2	Public et identification de ses besoins		
4	Approche(s) méthodologique(s) déclarées		
5	Théories de référence convoquées		
6	Organisation générale de la méthode		
7	Composition de l'unité pédagogique		
8	Place donnée à la compétence de communication + actes de parole + modèles de conversation + activités orales (forme, contenu) + activités écrites (forme, contenu)		
9	Prise en compte des composantes et situations de communication		
10	Place donnée à la compétence linguistique : - grammaire-syntaxe - lexique - phonétique - orthographe - discours		
11	Place accordée à : + la composante iconique (images, schémas, tableaux...) + la civilisation/culture + l'évaluation (tests d'évaluation ; auto-évaluation...)		
12	Place accordée à la compétence textuelle : - Grammaire textuelle - Typologie des textes et discours		

	Items	Ce qui est déclaré par les auteurs de la méthode	Observations
13	Progression - linguistique - en communication		
14	Exercices en classe : - quels types ? - selon quelle approche ? - à quels moments ? - pour quoi faire ? - niveau de difficulté ? - ordre/organisation d'exercice ?		
15.	Conclusions + Convenance au public utilisateur : + Facilité d'utilisation : - pour enseignant - pour étudiants + Autres		

ภาคผนวก ค

Analyse du cours à partir de la vidéo (une fiche par cours)

Items observés		Descriptions et/ou précisions	Techniques de classe utilisées	Réactions des apprenants
1. Contexte				
Lieu	Nom de l'université :			
Temps	date - durée du cours			
Aménagement	- salle de cours - décor/tables-chaises - disposition de la classe (frontale/en U/en demi-cercle)			
Effectif	hommes/femmes			
Niveau	hétérogénéité/homogénéité			
Manuel utilisé				
Type de français	FG - FOS			
Intitulé du cours				
Objectif(s) du cours annoncés	- quand ? comment ? - non			
2. Enseignant				
Fonctions effectuées en cours	- dispensateur de connaissances - informateur - conseiller - guide - organisateur - régulateur des échanges - correcteur - évaluateur - autres :			
Langues utilisées en classe	- français ? anglais ? LM ? : non ; peu ; souvent ; à quels moments ? pour quoi faire ? - niveau/registre de langue (la familiarisation)			
Mimique, gestes	oui/non ; à quels moments ? pour quoi faire ?			

Items observés		Descriptions et/ou précisions	Techniques de classe utilisées	Réactions des apprenants
Voix et débit	+ Voix : forte - audible - plutôt faible + Débit : rapide - moyen - lent			
Explications	+ magistrale - avec support - avec exemples + beaucoup - peu + claires et précises - vagues - Mode /modèle de transmission du savoir/de la connaissance			
Traitement de l'erreur	+ correction systématique, différée + non.			
Gestion du temps				
Administration du cours	- démarche générale - répartition des activités - gestion de l'ambiance - suivi de l'ordre et discipline, de la participation des étudiants - place favorite de l'enseignant pendant le cours - disponibilité			
3. Apprenants				
Profil	- âge - groupe homogène ? hétérogène ? - niveau de français - motivation pour le français - degré d'autonomie			
Langues en classe	français ? anglais ? LM ? : non ; peu ; souvent ; à quels moments ? pour quoi faire ?			
Prises de	- initiative personnelle			

Items observés		Descriptions et/ou précisions	Techniques de classe utilisées	Réactions des apprenants
parole	<ul style="list-style-type: none"> - attendent qu'on interroge - (assez) fluide/naturelle - forcée 			
Activités faites réellement en classe	<ul style="list-style-type: none"> + types : - compréhension orale - compréhension écrite - production orale - production écrite - grammaticale - lexicale - phonétique - mémorisation + nature : - individuelle - en grand groupe (classe) - en petits groupes 			
Attitudes	<ul style="list-style-type: none"> - participante attentive ou participants bavardent ou font autres choses 			
4. La leçon et le déroulement du cours				
Durée du cours				
Objectif(s) du cours	<ul style="list-style-type: none"> - explicité(s)/non-explicité(s) - clairs, réalisables/vagues, nombreux... 			
Déroulement	<ul style="list-style-type: none"> - sensibilisation/mise en train - présentation du contenu 			
L'enseignant part-il d'un(e)	<ul style="list-style-type: none"> - problématique ? situation vie quotidienne - dialogue ? point de grammaire ? autre ? 			
Il rappelle la séance précédente	<ul style="list-style-type: none"> - oui. Comment ? - non 			
Activités proposées par l'enseignant	<ul style="list-style-type: none"> + types : - écrite - orale - compréhension - production - grammaticale - lexicale - phonétique - mémorisation 			

Items observés		Descriptions et/ou précisions	Techniques de classe utilisées	Réactions des apprenants
	+ nature : individuelle - en grand groupe (classe) - en petits groupes			
Supports pédagogiques	- manuel : titre ? comment est-il utilisé ? - doc audio/vidéo/ iconographique : quoi ? authentique ? pour quoi faire ? utilisé comment ? - tableau/écran : quand ? pour quoi faire ? utilisé comment ? - autres : quoi ? pour quoi faire ? utilisé comment ?			
Consignes	- précision - concision - clarté - réalisées par étudiants : en entier/partie			
Ambiance de la classe	- attentive - interactive, participante - ennuyeuse			
5. Interactions				
Enseignant- apprenants	- questions - commentaires - corrections - reformulations			
Apprenants - apprenants	- oui/non - peu/nombreuses - spontanées - obligées			
Contenu dans la prise de parole des apprenants	- réponses aux questions - demandes d'explications - commentaires - reformulations			
6. Approche utilisée				
1 seule/	- laquelle/lesquelles ?			

Items observés		Descriptions et/ou précisions	Techniques de classe utilisées	Réactions des apprenants
plusieurs	- à quels moments ? - pour quoi faire ?			
Résultats obtenus par rapport aux objectifs annoncés				
7. Évaluation				
Acquisition du savoir/de la connaissance				
Conclusions :				
Remarques générales sur le cours :				